

*Waarom moeilijk doen als het samen
kan. Loesje*

Hulpacceptatie bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X

Tessa in 't Veld

Studentnummer: 2393999

Klas: 4V01G

School: Fontys Hogeschool Sociale Studies

Minor: GGZ

Datum: 18 augustus, 2017

Docent: Viola van den Berk, Miep van der
Doelen, Hanneke van Lieshout.

Samenvatting

Jongeren tussen 18 en 24 jaar worden gezien als volwassenen volgens de Nederlandse wetgeving. Omdat ze 18 jaar of ouder zijn vallen zij onder de volwassenenzorg, deze groep jongeren ziet zichzelf echter niet zo. Jongeren tussen 18 en 24 jaar voelen zich zowel volwassen als jeugd. Ze geven aan dat ze niet goed weten wat voor hulpaanbod er in Nederland aanwezig is. Ook is de wetgeving veranderd. Mede hierdoor wordt deze groep jongeren niet gezien noch bereikt door hulpverlening. Jongerenwerkers zouden een goede oplossing zijn om deze groep jongeren op te vangen en te begeleiden, toch wordt dit in werkelijkheid niet gerealiseerd. Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X verwachten bepaalde capaciteiten bij jongerenwerkers voor ze de stap zetten om hulp te vragen.

Dit onderzoek richt zich op hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om er achter te komen wat deze doelgroep nodig heeft om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken. Belemmeringen en motivaties worden in dit onderzoek uitgelicht maar ook hoe jongerenwerkers gezien worden door jongeren. Binnen dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een kwalitatief onderzoek. Dit wil zeggen dat er tien jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X zijn geïnterviewd aan de hand van een half- gestructureerd interview. Het interview is vormgegeven aan de hand van het theoretisch kader.

Uit de resultaten van dit onderzoek wordt geconcludeerd dat jongeren de stap naar hulpverlening nauwelijks zetten door het gevoel van schaamte. Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X geven aan dat de maatschappij personen die hulp zoeken stigmatiseert en daarmee rust er bij de jongeren, door schaamte, een taboe op het hulp vragen bij hulpverleners. Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X geven aan dat dit verholpen kan worden door meer reclame te maken vanuit de hulpinstanties via social media. Deze reclame moet stimulerend en eerlijk zijn. Tevens geven de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X aan dat zij te weinig kennis over het hulpaanbod hebben waardoor zij ook door de nieuwe wetgeving niet weten waar ze heen moeten als ze een hulpvraag hebben. Dit kan verholpen worden door meer informatie te geven over hulpinstanties. Het spreekt de jongeren aan als dit in een vorm van een reclameboodschap gebracht wordt.

De jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X geven aan dat jongerenwerkers een uitkomst kunnen bieden om de stap naar hulpinstanties makkelijker te maken. Dit is alleen mogelijk als er een goede connectie is tussen de jongerenwerker en de jongeren. Jongerenwerkers horen zich te richten op de jongeren en zij moeten laten zien dat de jongeren op nummer één komen. Daarnaast waarderen de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X het als jongerenwerkers zichzelf openstellen en vertellen over hun eigen leven. Op het moment dat jongeren hulp accepteren vanuit hulpinstanties vinden zij het belangrijk dat ze in hun waarde worden gelaten. Ze willen gehoord en gezien worden door hulpverleners. Het werken met vragenlijsten en protocollen wordt afgeraden door jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X.

Om jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X makkelijker naar hulpverlening te laten stappen zijn er aanbevelingen gedaan in dit onderzoek aan de hand van de conclusies. Zo worden er bijeenkomsten aanbevolen die gegeven moeten worden door hulpinstanties in organisatie X. Deze

bijeenkomsten moeten informatie bevatten over hoe om te gaan met schaamtegevoelens, wie de hulpinstanties zijn en wat zij doen voor personen met een hulpvraag.

Reclame maken via social media is belangrijk volgens de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X. Daarom wordt er een aanbeveling gedaan om positieve reclame te maken over elke hulpinstantie in Nederland en deze op bijvoorbeeld facebook te plaatsen, tevens moet via deze reclames duidelijk worden wie de hulpinstanties zijn en wat zij doen. Jongerenwerkers krijgen als aanbeveling gebruik te maken van de Individuele Rehabilitatiebenadering (IRB) of de presentiebenadering. Deze gesprekstechnieken zijn namelijk gericht op de doelen en de omgeving van de cliënt en worden bepaald door de cliënt zelf (Baart, 2001). Dit is precies wat de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X vragen van de jongerenwerkers.

Voorwoord

Gedurende anderhalf jaar heb ik stage gelopen als jongerenwerker in organisatie X. Hier komen jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 24 jaar. Mijn voorkeur lag bij de leeftijdscategorie tussen 18 en 24 jaar. De reden voor deze voorkeur had te maken met het goede contact dat ik had met deze doelgroep en de goede onderlinge connectie. Eén jongen in organisatie X heeft me geïnspireerd tot het schrijven van mijn scriptie over de hulpacceptatie bij deze doelgroep. Deze jongen is door omstandigheden op straat komen te staan. Drie weken lang is hij niet naar mij en mijn collega's gekomen om hulp te vragen bij zijn situatie. Na drie weken bij vrienden in huis te hebben gezeten kwam hij uiteindelijk naar ons toe voor hulp. Dit was op de dag dat hij letterlijk op straat zou moeten slapen.

Deze casus heeft bij mij veel vragen opgeroepen. Waarom kwam hij niet eerder naar ons toe voor hulp, wat kunnen wij als jongerenwerkers anders doen om de vraag naar hulp eerder te laten ontstaan vanuit deze doelgroep? Ik wilde onderzoeken hoe jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X aankijken tegen het hulpaanbod in Nederland. Wat hebben zij nodig om niet drie weken te wachten met een hulpvraag maar meteen aan ons als jongerenwerkers of hulpinstanties in Nederland hulp te vragen.

Via deze weg wil ik een aantal personen bedanken die mij geholpen hebben bij het tot stand brengen van mijn scriptie. Allereerst wil ik mijn stagebegeleiders mevrouw M. Tempelaars en de heer R. Nijssen bedanken voor hun steun en openheid. Ten tweede wil ik de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X bedanken voor hun open- en eerlijkheid tijdens de interviews. Ten derde wil ik mijn leraressen M. van der Doelen, V. van den Berk en H. van Lieshout bedanken voor hun begeleiding en kritische blik. Daarnaast wil ik mijn ouders en broers bedanken voor de grammaticacontrole en feedback die zij mij hebben gegeven. Als laatste wil ik mijn vriend bedanken voor zijn steun en vertrouwen die hij mij de afgelopen weken heeft gegeven om door te zetten.

Tessa in 't Veld

Eindhoven, 18 augustus 2017

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Hoofdstuk 1: Context en probleemschets	7
1.1 Probleemanalyse	7
1.2 Probleemstelling en verificatie	11
1.3 Onderzoeksdoelstelling	12
1.4 Hoofdvraag en deelvragen	12
1.5 Begripsafbakening	12
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	15
Hoofdstuk 3: Methodologie	22
3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef	22
3.2 Dataverzamelmethode	22
3.3 Meetinstrument	23
3.4 Data- analyse	24
Hoofdstuk 4: Resultaten	26
4.1 Deelvraag 1	26
4.2 Deelvraag 2	29
4.3 Deelvraag 3	32
Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen	35
5.1 Conclusie	35
5.2 Aanbevelingen	39
Hoofdstuk 6: Discussie	41
6.1 Terugkoppeling probleemanalyse	41
6.2 Sterkte- en zwakteanalyse	42
6.3 Betekenis en bruikbaarheid	43
Literatuurlijst	45
Bijlage	48
Bijlage 1: Informed consent	48
Bijlage 2: Topiclijst	49
Bijlage 3: Open coderen	52
Bijlage 4: Codeboom	53

Inleiding

Movisie (2015) beschrijft dat er op dit moment een omvangrijke stelselwijziging plaats vindt namelijk: de decentralisaties van zorg, werk en jeugdhulp. Deze stelselwijzigingen zijn bedoeld om mensen sneller te helpen bij zorg- of ondersteuningsvragen en de kosten van de verzorgingsstaat te drukken. De daarbij horende cultuurverandering wordt “transformatie” genoemd (Movisie, 2015).

Volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016) sluiten deze wijzigingen niet aan bij jongeren die net 18 jaar zijn geworden. Van de jongeren wordt verwacht dat zij hun eigen hulpvraag formuleren en hun eigen problemen oplossen als het kan (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016).

Jongerenwerkers, door hun manier van werken, zouden het gat tussen jongeren en de veranderingen in de wetgeving kunnen opvullen. Valkestijn, Bakker, Hilverding en Metz (2015) stellen dat jongerenwerk wordt gezien als vangnet voor de jongeren die vanwege meervoudige problematiek en/of hun leeftijd tussen wal en schip vallen binnen de zorg.

In tegenstelling tot de bevindingen van Valkestijn et al. (2015) blijkt uit dit onderzoek dat hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X niet per direct om hulp vragen bij jongerenwerkers. De jongeren geven aan dat zij een bepaalde band met de jongerenwerker moeten hebben voor ze zich open durven stellen. Daarnaast weten de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X niet wat voor hulpaanbod er in Nederland is waardoor deze doelgroep ook niet weet waar ze terecht kunnen. Dit komt overeen met het onderzoek van Calis (2016) waaruit blijkt dat jongeren het moeilijk vinden om hulp te vragen bij hulpverleners. Dit komt volgens hem mede door het overgrote hulpaanbod in Nederland.

Organisatie X betreft in dit onderzoek een jongerencentrum welke werkzaam is vanuit Dynamo jeugdwerk in Eindhoven. Hier komen zowel jongens als meisjes tussen de leeftijd 12 en 24 jaar. Organisatie X richt zich vooral op de krachten van de jongeren en probeert de jongeren te motiveren bij doelen die gesteld worden vanuit de jongeren (Lumens, z.j.) Inspireren, Leren en Werken is hier een hulpmiddel voor. In het kantoor van het jongerencentrum staat bijvoorbeeld opnameapparatuur om muziek op te nemen. Hier kunnen de jongeren gebruik van maken om raps te schrijven en op te nemen. Het Inspireren van muziek maken door de juiste materialen aan te bieden, het Leren van raps schrijven door professionals langs te laten komen om een workshop te geven en het Werken met muziek door uiteindelijk rapnummers uit te brengen voor een groter publiek.

Naast dat jongerenwerkers in organisatie X bezig zijn met het Inspireren, Leren en Werken zijn de jongerenwerkers er ook om een sociale band op te bouwen met de jongeren. Organisatie X is bedoeld om een veilige haven te creëren voor de jongeren zodat zij niet op straat hoeven te zitten en met problemen naar de jongerenwerkers kunnen stappen. In het jongerencentrum is een ruimte voor jongeren die geopend is tussen 12:00 uur en 20:00 uur van maandag tot en met vrijdag. In de ruimte, lees: woonkamer, kan deze doelgroep gebruik maken, met toestemming van de jongerenwerkers, van een pingpongtafel, computer, playstation en bordspellen. De jongerenwerkers die werkzaam zijn in organisatie X werken dus vanuit verschillende doeleindes. Ze werken als een soort mentor om de jongeren te begeleiden bij hun toekomst met school of werk. Daarnaast werken ze vanuit een

vriendschappelijke rol om de vertrouwensband met de jongeren te vergroten zodat zij de jongerenwerkers als aanspreekpunt zien. Dit zorgt ervoor dat jongeren met problemen op schoolgebied, thuissituatie, vrienden of alcohol en drugs naar de jongerenwerkers komen en deze bespreekbaar maken. Jongerenwerkers kunnen hier dan op anticiperen door de jongeren door te verwijzen naar andere hulpinstanties zoals de huisarts, schoolpsycholoog, GGZE, etcetera.

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de ervaringen en kennis van jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X op het gebied van hulpinstanties en jongerenwerkers. Tevens is dit onderzoek opgezet om er achter te komen wat jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X nodig hebben om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken. In dit onderzoek wordt geïnventariseerd welke belemmeringen en motivaties van jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X er zijn om gebruik te maken van hulpinstanties. Ten slotte wordt onderzocht hoe organisatie X de stap naar hulpverlening voor jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X makkelijker kan maken.

Deze scriptie is onderverdeeld in de volgende hoofdstukken.

- Hoofdstuk 1: Context en probleemschets. Hierin wordt de probleemanalyse beschreven die zal voortvloeien in de probleemstelling en doelstelling. Hieruit volgt de hoofdvraag en de deelvragen.
- Hoofdstuk 2: Theoretisch kader. Hierin staan relevante theorieën die onderbouwing geven aan de hoofdvraag en deelvragen.
- Hoofdstuk 3: Methodologie. In dit hoofdstuk wordt de populatie van het onderzoek toegelicht, het meetinstrument verduidelijkt en beschreven op welke wijze de dataverzameling en data-analyse zijn uitgevoerd.
- Hoofdstuk 4: Resultaten. Dit hoofdstuk geeft de resultaten van de interviews weer. De deelvragen worden hier apart van elkaar behandeld.
- Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen. Hier wordt de conclusie op de hoofdvraag en deelvragen beschreven aan de hand van de resultaten. Aanbevelingen worden gegeven aan de hand van conclusies.
- Hoofdstuk 6: Discussie. In dit hoofdstuk wordt de bruikbaarheid van het onderzoek beschreven en een sterkte-zwakteanalyse weergegeven. Daarnaast wordt er een terugkoppeling gegeven naar eerdere onderzoeken die beschreven staan in de probleemanalyse.

Hoofdstuk 1: Context en probleemschets

In dit hoofdstuk worden de context van het onderzoek en de probleemschets weergegeven. In paragraaf 1.1. wordt de probleemanalyse beschreven. Hierin wordt beschreven wat er al bekend en onderzocht is met betrekking tot hulpacceptatie bij jongeren tussen 18 en 23 of 24 jaar. Hieruit vloeit de probleemstelling voort die beschreven wordt in paragraaf 1.2. Paragraaf 1.3 geeft de verificatie weer vanuit de praktijk. In paragraaf 1.4 staan de hoofdvraag en deelvragen die in dit onderzoek worden onderzocht. De laatste paragraaf is paragraaf 1.5 waarin de begripsafbakening wordt weergegeven.

1.1 Probleemanalyse

In de probleemanalyse worden eerdere onderzoeken beschreven op macro-, meso- en microniveau. Zo wordt op macroniveau beschreven hoe de wetgeving is veranderd de afgelopen jaren en welke problemen deze met zich mee heeft gebracht voor jongeren die 18 jaar worden. Op mesoniveau wordt beschreven hoe het jongerenwerk een oplossing kan bieden voor de nieuwe wetgeving en de jongeren. Daarnaast wordt het jongerenwerk in organisatie X beschreven. Als laatste wordt op microniveau beschreven wat jongeren doet aarzelen om hulp te vragen aan anderen. Ook wordt de keuze voor de leeftijdscategorie en het geslacht in dit onderzoek beargumenteerd.

De nieuwe wetgeving

Op macroniveau wordt de nieuwe veranderde wetgeving beschreven. Movisie (2015) beschrijft dat er op dit moment een omvangrijke stelselwijziging plaats vindt namelijk: de decentralisaties van zorg, werk en jeugdhulp. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016) stelt dat de gemeenten na de decentralisaties meer te maken hebben met de ondersteuning van jongeren. Daartoe vinden er drie transitieplaatsen plaats in het sociale domein: Awbz naar Wmo, invoering Participatiewet en de jeugdwet. Deze stelselwijzigingen zijn bedoeld om mensen sneller te helpen bij werk, zorg- of ondersteuningsvragen en de kosten van de verzorgingsstaat te drukken. Deze grote cultuurverandering wordt volgens Movisie (2015) ook wel een transformatie genoemd. Hierin zijn zowel de medewerkers van overheden en zorg- en welzijnsorganisaties betrokken als de mensen die zorg nodig hebben en/of mantelzorg geven. Het heeft invloed op de gehele samenleving waarin mensen meedoen naar vermogen, omkijken naar een ander en dat zorg en ondersteuning beschikbaar is voor de mensen die dat nodig hebben: de participatiesamenleving (Movisie, 2015).

Movisie (2015) beschrijft dat de gemeenten met de ingang van de Wmo op 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid hebben gekregen voor de zorg en de ondersteuning en begeleiding van hun inwoners. Met de invoering van de participatiewet op januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk geworden voor mensen die ondersteuning nodig hebben om te kunnen werken. De participatiewet is bedoeld om personen, ook diegene met een arbeidsbeperking, aan een baan te krijgen (Movisie, 2015). De participatiewet zorgt voor ondersteuning aan de hand van loonkostensubsidie en beschermt werk. Tevens zijn er afspraken gemaakt voor extra banen (Bunthof en Visscher, 2013). Daarnaast stelt Movisie (2015) dat de gemeenten nu een jeugdhulpplicht krijgen, dit houdt in dat kinderen tot 18

jaar hulp ontvangen die nodig is volgens de nieuwe jeugdwet.

Volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016) sluiten deze wijzigingen niet aan bij jongeren die net 18 jaar zijn geworden. Zij stellen namelijk dat op het moment dat jongeren 18 jaar worden de omgeving van hen: de betrokkenheid van voogden en instanties vanuit de jeugdhulp, eindigt. De jongeren krijgen dan hun eigen regie en er wordt van ze verwacht dat ze hun eigen hulpvraag formuleren en hun eigen problemen oplossen als het kan. De jongeren belanden dus van een beschermde omgeving van school en instanties van de jeugdwet in een vraaggerichte Wmo en een meer eisen stellende Participatiewet. Dit kan lastig zijn voor jongeren die hun problemen niet inzien of niet doorhebben wat voor problemen zij hebben. Daarnaast zitten zij vaak niet te wachten op de bemoeienis vanuit de hulpverlening (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016).

Van Rijn (2017) bevestigt wat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016) beschrijft. Hij beschrijft dat het meerderjarig worden veel veranderingen met zich mee brengt op het gebied van wettelijke kader van hulp en ondersteuning. Vooral kwetsbare jongeren kunnen deze verandering niet bijbenen waardoor zij tussen wal en schip vallen op het gebied van zorg. Daarnaast stelt Van Rijn (2017) dat door de verschillende partijen die betrokken zijn bij de ondersteuning van deze jongeren er versnippering plaats vindt doordat ze afzonderlijk van elkaar een plan van aanpak opstellen (Van Rijn, 2017).

Rouvoet (2009) heeft in 2009 hetzelfde gesteld als Van Rijn (2017). Hij beschrijft dat doordat er meerdere partijen zijn, bijvoorbeeld jeugdzorg én de volwassenzorg, Wmo en GGZ, het vaak onduidelijk is wie de regie heeft over de zorg van jongeren tussen de 18 en 23 jaar (Rouvoet, 2009).

Jongerenwerkers

De nieuwe wetgeving die hierboven wordt beschreven heeft effect op jongeren die net 18 jaar geworden zijn. Zij kunnen de veranderingen nauwelijks bijhouden waardoor zij tussen wal en schip vallen binnen de zorg (Van Rijn, 2017). Op mesoniveau wordt beschreven hoe jongerenwerkers hulp kunnen bieden bij het zoeken naar een juiste aansluiting.

Volgens het Nederlands Jeugdinstituut (2016) kunnen door preventie problemen voorkomen worden in het leven van jeugdigen. Dit houdt in dat bij de eerste signalen van een jongere meteen actie moet worden ondernomen. Preventie betekent: het stimuleren van beschermende maatregelen en het voorkomen van belemmerende of risicovolle factoren rond de veilige, gezonde en kansrijke ontwikkelingen van een kind/ jongere (Nederlands Jeugdinstituut, 2016).

Een optie voor preventie bij jongeren is het jongerenwerk. Jongerenwerkers leven namelijk volgens Valkestijn, Bakker, Hilverding en Metz (2015) en Van Dorp (2016) in de leefwereld van de jongeren en zijn hierdoor in staat te anticiperen op problemen bij jongeren.

Jongerenwerkers zijn volgens Van Dorp (2016) sociale professionals die zich richten op de jongeren in de wijk en inspelen op de eigen krachten van de jongeren en deze proberen te versterken door sociale talentontwikkeling en preventieve activiteiten. Daarnaast werken jongerenwerkers ook aan leefbare en veilige wijken en zorgen ze er zowel letterlijk als figuurlijk voor dat er ruimte is voor jongeren. Jongerenwerkers zijn er om de jongeren te begeleiden naar volwassenheid en het

participeren in de maatschappij. Valkestijn et al. (2015) leggen uit dat jongerenwerkers veel aanwezig zijn op plekken waar de jongeren zijn, denk bijvoorbeeld aan de straat, winkelcentra, scholen, jongerencentra en andere plekken waar jongeren samenkomen. Het functioneren als rolmodel is hierbij erg belangrijk. Daarnaast zijn jongerenwerkers er om te helpen daar waar persoonlijke of sociale problemen zijn, het helpen met het vinden van een baan of school, maar jongerenwerkers geven ook grenzen aan. Valkestijn et al. (2015) beschrijven dat jongeren worden gezien door jongerenwerkers en daardoor een verbindingfunctie kunnen krijgen binnen de wijk. Op het moment dat jongeren zich buitengesloten voelen binnen de wijk wekt dit apathie, frustratie of woede op. Dit kan uitmonden in overlast binnen de wijk, denk aan hangjongeren, drugsgebruik, gewelddadigheid of radicalisering. Volgens Valkestijn et al. (2015) zijn jongerenwerkers er voor jongeren als er bijvoorbeeld problemen ontstaan met de jongeren zelf, binnen de vriendengroep, thuis of op school. Jongeren kunnen dan naar de jongerenwerker toe voor hulp, dit kunnen jongerenwerkers dan zelf oplossen of daar waar nodig is andere hulpinstanties inschakelen, denk bijvoorbeeld aan de huisarts, wijkteams, Neos, GGZ of Novadic. Op het moment dat een jongere naar een hulpinstantie gaat houdt de jongerenwerker de jongere nog wel in de gaten. Dit komt doordat jongerenwerkers werken vanuit de leefwereld van de jongeren, laagdrempeligheid, flexibiliteit en het persoonlijke commitment aan de jongeren (Valkestijn et al., 2015).

Net zoals Valkestijn et al. (2015) beschrijft dat jongerenwerkers zich richten op de talenten van jongeren, richt organisatie X zich vooral op de krachten van de jongeren en probeert de jongeren te motiveren bij doelen die gesteld worden vanuit de jongeren (Lumens, z.j.). Een voorbeeld van dit richten op talenten van jongeren binnen organisatie X is opnameapparatuur zodat jongeren zich kunnen ontwikkelen in het maken van muziek. De jongerenwerkers uit organisatie X kunnen aan het begin van de dag niet weten wie er die dag langs komen. Jongerenwerker M. Tempelaars, werkzaam in organisatie X, legt uit dat er geen dossiers van de jongeren zijn en dat organisatie X valt onder een open organisatie. Er wordt dus niet bijgehouden hoeveel jongeren er per week binnen komen, welke leeftijd zij hebben en van welk geslacht. Ondanks de open omgeving die organisatie X wil creëren is organisatie X vooral bedoeld om een veilige haven te bieden voor jongeren zodat zij niet op straat hoeven te zitten en zo nodig met problemen naar de jongerenwerkers kunnen stappen. De jongerenwerkers die werkzaam zijn in organisatie X werken dus vanuit verschillende doeleindes.

Jongeren

Op mesoniveau is beschreven hoe jongerenwerk een oplossing kan bieden voor de nieuwe wetgeving waarvan wordt gesteld door Van Rijn (2017), dat bepaalde jongeren deze niet kunnen bijbenen. Van Rijn (2017) stelt dat bepaalde soorten groepen jongeren niet gezien worden door hulpverleners waardoor zij niet geholpen worden. Calis (2016) en Meijman, Verouden en Vonk (2010) leggen uit op microniveau waarom de jongeren zelf geen actie ondernemen.

Volgens Van Rijn (2017) is onderzoek verricht naar jongeren die geen hulp ontvangen. Hij stelt dat jongeren zonder startkwalificatie een meer kwetsbare positie hebben op de arbeidsmarkt. Deze jongeren zijn vaker werkloos, oververtegenwoordigd als het gaat om een bijstandsuitkering, werken

vaker op flexibele basis, ontvangen lagere beloningen en volgen weinig (bij)scholing. Een deel van deze jongeren is niet in beeld bij de gemeenten. Hierdoor worden deze jongeren niet begeleid naar school, werk of een combinatie daarvan (Van Rijn, 2017). Maar waarom stappen jongeren zelf niet naar bijvoorbeeld de gemeente toe om hulp te vragen? Volgens Calis (2016) is gebleken dat de stap naar hulpverlening voor jongeren tussen 18 en 24 jaar nauwelijks gezet wordt omdat: de jongeren dat als moeilijk ervaren en de jongeren bij verschillende beleidsterreinen van de gemeente horen waardoor zij niet weten waar ze heen moeten met hun hulpvraag (Calis, 2016).

Naast het onderzoek van Calis (2016) hebben Meijman, Verouden en Vonk (2010) ook onderzoek gedaan naar het niet- vragen van hulp door jongeren (in dit geval studenten). Ook hieruit is gebleken dat jongeren het als lastig ervaren om hulp te vragen. Uit dat onderzoek is gebleken dat een kwart van de 3000 onderzochte studenten last heeft van vermoeidheidsklachten en een vijfde ook van somberheid. Tevens is uit hun onderzoek gebleken dat overspannenheid, hoofdpijn en stress veelvuldig voorkomen bij studenten. Meijman et al. (2010) constateren dat veel van deze studenten geen hulp zoeken. De onderzoekers noemen dit ook wel stille pijn: sociale problematieken die zich uiten in psychische klachten. De studenten in het onderzoek gaven aan dat ze geen hulp zoeken omdat ze een intens leven belangrijker vinden dan hun gezondheid. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat de studenten de kwalen die ze ervaren accepteren zoals ze zijn, iedereen klaagt er over dus hoort het er waarschijnlijk bij (Meijman et al., 2010). Het zou kunnen dat de doelgroep jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X deze klachten ook kunnen ervaren en op dezelfde manier reageren: intens leven is belangrijker en bepaalde klachten horen daar nu eenmaal bij.

In organisatie X zijn er in de leeftijdscategorie 18 tot en met 24 jaar alleen jongens. De jongens van deze leeftijdscategorie in organisatie X zijn zodoende de doelgroep voor dit onderzoek.

Naast het mannelijke geslacht is er in dit onderzoek bewust gekozen voor de leeftijdscategorie 18 tot en met 24 jaar. Deze leeftijdscategorie is gekozen omdat meerdere onderzoeken uitwijzen dat jongeren pas fysiek en vanuit neuropsychologische onderzoeken bekeken volwassen zijn als ze 24 jaar worden en niet 18 jaar zoals de Nederlandse wet stelt. Veerman (2016) stelt dat vanaf de twintigste eeuw het kind een subject van rechten is. Er moet rekening gehouden worden met het feit dat een kind op papier (leeftijd) zich emotioneel niet gedraagt in overeenstemming met zijn leeftijd. Op het fysieke vlak is uit neuropsychologische onderzoeken van de laatste jaren gebleken dat de prefrontale cortex en de complexe structuren die hierbij horen zoals planning, oordeelsvorming en impulsiviteit, groeien tot ongeveer het 24ste levensjaar (Veerman, 2016). De Nederlandse wetgeving schrijft voor dat jongeren volwassen bevonden worden op het moment dat ze 18 jaar worden. Dit is volgens Veerman (2016) in conflict met zijn eigen onderzoek dat aangeeft dat het volwassen worden begint op de leeftijd van 24 jaar. Organisatie X ervaart dit conflict ook in de praktijk volgens jongerenwerker M. Tempelaars. Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X zijn wettelijk volwassen maar gedragen zich niet altijd zo.

1.2 Probleemstelling en verificatie

Probleemstelling

Op het moment dat jongeren 18 jaar worden vallen zij volgens de wet onder de volwassenenzorg. In 2015 vond er ook een omvangrijke stelselwijziging, onder andere invoering Wmo en Participatiewet, plaats. Volgens Van Rijn (2017) kunnen hulpbehoevende jongeren deze stelselwijziging niet bijbenen waardoor zij tussen wal en schip vallen binnen de zorg. Hulpbehoevende jongeren vinden het moeilijk om hulp te vragen en weten in veel gevallen ook niet waar ze naar toe moeten door het overmatige hulpaanbod (Calis, 2016). Jongerenwerkers zouden hiervoor een oplossing kunnen bieden door deze jongeren te begeleiden bij het formuleren van een hulpvraag en door te verwijzen richting bijvoorbeeld de huisarts, een schoolmaatschappelijk werker of hulpinstantie (Valkestijn, Bakker, Hilverding & Metz, 2015). Toch zijn er nog veel jongeren met problemen op verschillende leefgebieden, die niet geholpen worden door hulpverleners, jongerenwerkers of hun eigen netwerk (Van Rijn, 2017). Dit kan volgens Valkestijn et al. (2015) voor zorgen dat jongeren overlast veroorzaken binnen de wijk, denk aan hangjongeren, drugsgebruik, gewelddadigheid of radicalisering.

Verificatie

Mevrouw M. Tempelaars, jongerenwerker organisatie X verklaart uit werkervaring met jongeren tussen 18 en 24 jaar dat de stap naar hulpinstanties groot wordt ervaren door deze doelgroep.

In de dagelijkse omgang loopt M. Tempelaars tegen het feit aan dat er een taboe en veel onwetendheid heersen met betrekking tot hulp vragen, er over praten en onwetendheid over psychische/mentale stoornissen. Jongeren roepen volgens haar snel “ja die is niet goed in zijn hoofd” of “blijkbaar zit hij/zij niet lekker in zijn/haar vel”, en daar blijft het bij. Op het moment dat M. Tempelaars vraagt hoe dat komt of wat er dan aan de hand is weten jongeren daar geen antwoord op te geven. Als jongeren er onderling meer met elkaar over zouden kunnen praten weten ze ook sneller waar ze over praten en is er misschien, volgens M. Tempelaars, ook eerder herkenning waardoor iemand zich niet alleen voelt, maar begrepen. Zo kan de weg naar hulpverlening ook makkelijker worden volgens haar.

Als M. Tempelaars zelf met jongeren in gesprek is geven zij vaak aan wel met haar te willen praten en niet met iemand van een bepaalde instantie. Er worden hiervoor verschillende redenen gegeven volgens M. Tempelaars: ze willen niet dat ouders iets weten. Ze legt uit dat jongeren denken te weten wat er gezegd gaat worden want ze zijn toch maar een nummer. M. Tempelaars legt uit dat ze de weg niet weten te bewandelen naar verschillende instanties. Ze moeten veel zelf regelen, wat vaak veel gevraagd is van jongeren omdat ze zelf soms niet weten wat er precies aan de hand is en door onzekerheid is de drempel te hoog om deze stappen alleen te nemen.

Zelf is M. Tempelaars bereid om met jongeren de weg te bewandelen die ze nodig hebben om bij de juiste personen uit te komen. Als het nodig is om ouders te betrekken, bespreekt ze de redenen hiervoor en de voordelen (wel gaat ze eerst na wat de gezinssituatie is). Regelmatig komt ze er achter dat er al hulpverlening aanwezig is in een gezin. De hulpverlener weet vaak wel van M. Tempelaars als jongerenwerker af maar bedenkt vaak niet om contact met haar op te nemen.

Wat M. Tempelaars als jongerenwerker probeert duidelijk te maken is dat zij en haar collega's

regelmatig goed of beter contact hebben met jongeren dan diverse instanties. Bij hen zijn ze volgens M. Tempelaars en haar collega's geen nummer maar een individu en voor ieder individu is er een eigen weg om te bewandelen.

1.3 Onderzoeksdoelstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de visie van jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X op het gebied van hulpverlening en jongerenwerkers. Daarnaast is dit onderzoek opgezet om er achter te komen wat jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X nodig hebben zowel vanuit de hulpverlening als organisatie X om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken.

1.4 Hoofdvraag en deelvragen

Hoofdvraag

Wat hebben hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X nodig om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken zodat ze hulp ontvangen die aansluit bij hun behoeften?

Deelvragen

1. Wat belemmert hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om gebruik te maken van hulpverlening?
2. Wat motiveert hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om gebruik te maken van hulpverlening?
3. Wat kan organisatie X betekenen voor hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken?

1.5 Begripsafbakening

Jongere(n)

Met het begrip jongere(n) dat in verband staat tot dit onderzoek wordt verwezen naar jongens tussen 18 en 24 jaar in organisatie X. Dit onderzoek wordt namelijk verricht in organisatie X en hier zijn alleen jongens in deze leeftijdscategorie. Het onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2015) is een onderbouwing voor de keuze voor jongens. Uit het onderzoek van Centraal Bureau voor de Statistiek (2015) is namelijk gebleken dat er in 2015 ruim 356 duizend jongeren tot 18 jaar (tien procent van alle jongeren) jeugdhulp hebben ontvangen. Deze jeugdhulp bestaat onder andere uit het begeleiden of behandelen van jongeren met psychische problemen, een verstandelijke beperking of opvoedproblemen, legt Centraal Bureau voor de Statistiek (2015) uit. Jongens zijn daarbij meer vertegenwoordigd dan meisjes, namelijk 210 duizend jongens werden geholpen tegen 146 duizend meisjes. Dit wil zeggen dat één op de acht jongens en één op de elf meisjes jeugdhulp hebben gekregen (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2015). Er van uitgaande dat deze percentages niet veel af zullen wijken bij de leeftijdscategorie 18 tot en met 24 jaar, is dit ook een reden waarom er in dit

onderzoek is gekozen voor jongens.

Hulpverlening

In de hoofdvraag en in deelvraag 1 en 2 komt het begrip hulpverlening voor. Met hulpverlening worden alle hulpinstanties binnen Nederland bedoeld waar hulpverlening een rol speelt. Dit onderzoek is niet gericht op één specifieke hulpinstantie maar gaat juist over de verschillende hulpinstanties binnen Nederland waar hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar naar toe kunnen. Er wordt dus geen onderscheid gemaakt tussen de hulpinstanties, denk bijvoorbeeld aan GGZE, huisartsen, Novadic, wijkteams etcetera. Hieronder een uitleg van een aantal voorbeelden van hulpinstanties.

Volgens Verhaak, Magnée, Hooiveld, Ten Veen en De Bakker (2014) zien huisartsen na de invoering van de basis GGZ steeds meer mensen met psychische klachten. De psychiatrische stoornissen, zoals schizofrenie en bipolaire stoornis worden nog doorverwezen naar de gespecialiseerde GGZ. Mensen met alleen psychische problemen zoals stress, nervositeit of relatieproblemen krijgen geen doorverwijzing meer naar de gespecialiseerde GGZ. Zij vallen onder de reguliere huisartsenzorg (Verhaak et al, 2014). Naast de huisarts en de GGZ als hulpinstantie zijn er bijvoorbeeld ook de wijkteams. Volgens Calis, Dorp en Rooijen (2014) worden wijkteams ingezet om integraal te werken zodat de zelfredzaamheid van de bewoners wordt versterkt. Zo wordt hulp beter, goedkoper en hebben bewoners in de wijk minder specialistische zorg nodig. Wijkteams werken tevens ook met welzijns- en vrijwilligerswerk in de wijken. Wijkteams zijn er om hulp sneller tot stand te laten komen bij de bewoners. Hulpverleners werken namelijk goed samen en problemen worden sneller gesignaleerd (Calis et al, 2014).

Hulpbehoevende jongeren

Het begrip “hulpbehoevende jongeren” komt voor in zowel de hoofdvraag als de deelvragen. Met “hulpbehoevende jongeren” wordt bedoeld: jongeren die hulp nodig hebben bij verschillende persoonlijke omstandigheden. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt in kleine hulpbehoefte of grote hulpbehoefte. Jongeren kunnen problemen hebben op verschillende gebieden waar ze echter zelf geen hulpvraag aan kunnen koppelen. Volgens Schreuder (2015) moeten huisartsen er zelf achter komen wat de hulpvraag is van een patiënt. Ook hij stelt dat patiënten vaak niet weten wat hun hulpvraag is en met behulp van de huisarts kan deze naar voren komen in de spreekkamer. De hulpvraag is niet iets van de patiënt, maar iets van het consult, iets van de dokter en de patiënt samen (Schreuder, 2015). Dit komt overeen met Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016) die stelt dat jongeren die net 18 jaar zijn geworden geen duidelijke hulpvraag hebben en daardoor niet snel hulp vragen aan bijvoorbeeld hun netwerk of hulpinstanties. Zij moeten geholpen worden bij het leren formuleren van een hulpvraag.

Motivatie

Het woord motivatie wordt gebruikt in deelvraag 2: wat motiveert hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om gebruik te maken van hulpinstanties? Hiermee wordt bedoeld wat de jongeren aanzet in beweging te komen om gebruik te maken van hulpinstanties. Er wordt onderzocht

met welke middelen hun omgeving hen aan kan zetten om in beweging te komen maar ook wat zij zelf belangrijk vinden. Volgens Aronson, Wilson en Akert (2011) is motivatie te verdelen in twee aspecten namelijk: intrinsieke motivatie en extrinsieke motivatie. Intrinsieke motivatie houdt in dat het verlangen om ergens aan te beginnen van binnenuit komt. Dit komt omdat iemand ergens van kan genieten of het interessant vindt, niet vanwege externe beloningen of druk. Extrinsieke motivatie is juist het tegenovergestelde. Het verlangen om ergens aan te beginnen vanwege de externe beloningen en druk, niet omdat iemand ervan geniet of het interessant vindt (Aronson et al., 2011).

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

Theoretisch kader

Het hoofdstuk Theoretisch kader geeft theorieën weer die bruikbaar zijn om het antwoord op de onderzoeksvraag te kunnen formuleren. Vanuit deze theorieën wordt de topiclijst opgesteld die richting geeft aan de interviewvragen (Boeije, 2014). Er wordt een omschrijving gegeven van de problemen waar jongeren tegenaan kunnen lopen in de levensfasen die ze doorlopen. Ook wordt er omschreven wat jongerenwerkers kunnen betekenen voor jongeren. Vervolgens worden verschillende gesprekstechnieken beschreven die bruikbaar zouden kunnen zijn voor de doelgroep jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X. Daarna wordt beschreven wat stigmatisering en schaamte inhoudt. Er wordt afgesloten met het onderwerp social media en wat het gebruik van sociale media voor gevolgen kan hebben bij jongeren.

Jongerenwerkers en jongeren

In de inleiding van dit onderzoek is te lezen dat de jongerenwerkers van organisatie X inspelen op de krachten van de jongeren door gebruik te maken van het concept Inspireren, Leren en Werken (Lumens, z.j.). Volgens Van Dorp (2016) is dit een belangrijk aspect voor jongeren. Hij stelt dat jongerenwerkers van belang kunnen zijn bij het contact leggen tussen hulpverleners en de jongeren om de krachten te stimuleren. Daarnaast is het belangrijk is dat jongerenwerkers positieve triggers afgeven aan de jongeren. Jongeren mogen volgens hem dan ook niet beschouwd worden als “hangjongeren” of “probleemjongeren”. Hij stelt dat ze gezien moeten worden als een doelgroep en dat de jongeren gestimuleerd moeten worden op het gebied van talenten. Bijvoorbeeld: kan een jongere goed basketballen, zorg er dan voor dat hij dit talent verder kan ontwikkelen. Het zelfvertrouwen van deze jongeren kan dan gaan groeien waardoor ze het gevoel kunnen krijgen dat ze meer zeggenschap hebben over hun eigen leven.

Ook de Nederlandse samenleving kan hier op inspelen. Het gemeenschapsgevoel in de wijk is hierbij van belang. Sociale verbondenheid helpt om meer mensen banen te laten vinden en de buurtveiligheid te vergroten. Het aanspreken van elkaar in de buurt wordt hierdoor makkelijker. Dit is te verwezenlijken door buurthuizen, ontmoetingsplekken en recreatiemogelijkheden (Van Dorp, 2016).

Psychosociale identiteitstheorie.

De jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X komen net uit de pubertijd en behoren volgens de wet bij de volwassenen. Deze overgang kan volgens Calis (2016) als moeilijk worden ervaren. De psychosociale identiteitstheorie legt uit dat de mening van een ander belangrijk is voor een persoon. Daarnaast vult de sociale vergelijkingstheorie dit aan door te stellen dat de mens zich vergelijkt met anderen om zich heen. Dit kan een reden zijn voor jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X dat de overgang van pubertijd naar volwassenwording als moeilijk wordt ervaren. Zij moeten zich namelijk vanaf hun 18^e jaar vergelijken met volwassenen in plaats van met jongeren wat ze 18 jaar hebben gedaan.

Elkind (z.j.) stelt dat adolescenten de mening van mede- adolescenten belangrijk vinden. De mening van een ander zorgt er volgens hem bijvoorbeeld voor dat adolescenten veel aandacht besteden aan hun uiterlijk. Een ander voorbeeld dat hij geeft is het juist zo uniek mogelijk proberen te zijn. Oftewel niemand is zoals jij bent en dat men ook niet kan weten wat je voelt of denkt (zoals beschreven in Craeynest, 2013). Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X kunnen, volgens de psychosociale identiteitstheorie, zichzelf vergelijken met leeftijdsgenoten. De mening van bijvoorbeeld vrienden kunnen hierin belangrijk zijn waardoor zij zich door hen kunnen laten beïnvloeden.

Een aanvulling op de theorie van Elkind (z.j.) is de sociale vergelijkingstheorie. Wheeler (2000) beschrijft dat deze theorie twee belangrijke vragen stelt: 1 wanneer gaan we onszelf sociaal vergelijken? En 2: met wie vergelijken we onszelf dan? (zoals beschreven in Aronson, Wilson en Akert, 2011). Het antwoord op vraag 1 luidt: mensen vergelijken zich sociaal aan elkaar op het moment dat er geen objectieve norm is en als ze op bepaalde gebieden onzeker zijn over zichzelf (Wheeler, 2000). De jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X krijgen bijvoorbeeld geen duidelijke richtlijnen vanuit de maatschappij hoe zij zich moeten kleden. Om deze reden kijken ze naar andere jongeren in hun directe omgeving, de omgeving bepaalt dus hoe de jongeren zich kleden. Vraag 2 van Wheeler (2000) werd al behandeld door Gilbert, Giesler en Morris (1995). Zij hebben geconstateerd dat personen zich vergelijken met willekeurige personen die op dat moment in de buurt zijn. Deze vergelijking gaat snel en automatisch. Na deze vergelijking beoordeelt de persoon of deze vergelijking informatief is of niet (zoals beschreven in Aronson et al., 2011). Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X zullen zich vergelijken met bijvoorbeeld de jongeren die langs komen bij organisatie X. Achteraf wordt vastgesteld of deze vergelijking informatief is of niet. Als een jongere van 23 jaar bijvoorbeeld een jongere van 15 jaar ontmoet zal hij zichzelf gaan vergelijken met hem op bijvoorbeeld het gebied van school. Al snel zal hij volgens de theorie van Gilbert et al. (1995) erachter komen dat deze vergelijking niet adequaat is door het leeftijdsverschil. Hierdoor wordt de jongere van 23 jaar bewuster over zichzelf waardoor hij beter gaat inzien wie hij is.

Sociaal isolement.

In de psychosociale identiteitstheorie van Elkind (z.j.) wordt beschreven dat de mening van het netwerk belangrijk is voor een persoon, dit kan het gedrag beïnvloeden van een individu. Het kan voorkomen dat jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X niet in het bezit zijn van een netwerk om hun heen. Volgens Jonkers en Machielse (2012) wordt de afwezigheid van een netwerk een sociaal isolement genoemd. Zij omschrijven dit als het ontbreken van ondersteunende relaties in het leven van een persoon, zoals familie, vrienden en bekenden. Als een persoon geen sociaal netwerk op kan bouwen is hij meer kwetsbaar dan personen die dit wel kunnen. Personen in een sociaal isolement staan bij problemen of tegenslagen er alleen voor (Jonkers en Machielse, 2012).

Het onderzoek van Ridder (1988) sluit aan op het onderzoek van Jonkers en Machielse (2012). Uit dat onderzoek is gebleken dat bij sociaal geïsoleerde personen er een samenspel is van verschillende factoren en omstandigheden, deze hoeven echter niet per sé tot een sociaal isolement te leiden (zoals staat beschreven in Hortulanis, Machielse & Meeuwesen, 2003). Hij beschrijft dat op het moment een persoon meerdere negatieve gebeurtenissen ondervindt hij deze opeenhoping kan voorkomen. Het

gaat niet om de hoeveelheid problemen, maar juist om de balans en hoeveel de persoon in kwestie aan kan. Net zoals Jonkers en Machielse (2012) stellen dat sociale relaties belangrijk zijn binnen de sociale weerbaarheid van een persoon, stelt Ridder (1988) dit ook. Als een persoon in een negatieve situatie terecht komt, kunnen sociale relaties hierin een beschermende werking bieden. Dit is dan voor een langere periode werkzaam (Ridder, 1988). Dit kan van belang zijn voor jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X. Van Rijn (2017) stelt namelijk in de probleemanalyse dat jongeren boven de 18 jaar zelf geen hulp zoeken bij hulpverleners doordat ze geen hulpvraag kunnen formuleren en niet weten waar ze heen moeten. Jonkers en Machielse (2012) stellen dat vrienden belangrijk zijn om personen uit een sociaal isolement te halen. Vrienden kunnen dus van belang zijn voor jongeren tussen 18 en 24 jaar om hulp te bieden bij problemen waardoor ze niet in een sociaal isolement raken.

Gesprekstechnieken

Er worden in deze paragraaf twee gesprekstechnieken beschreven die aan kunnen sluiten bij zowel de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X als de jongerenwerkers in organisatie X. Eerst wordt de empowerment techniek uitgelegd. Deze techniek gaat vooral uit van de kracht van de mens. Dit sluit aan bij het concept dat jongerenwerkers hanteren (zie hierboven): het uitgaan van de krachten van de jongeren. Daarna wordt de presentiebenadering beschreven. Deze benadering stelt aandacht voor de cliënt voorop, dit sluit aan bij de omschrijving van Van Dorp (2016) die stelt dat jongeren verbondenheid belangrijk vinden. Aandacht is hierin een belangrijk aspect.

Empowerment

Van Regenmortel (2010) beschrijft dat empowerment een denk- en handelingskader is dat de mogelijkheden van de kwetsbare mens voorop stelt. Tevens wordt daarbij volgens haar rekening gehouden met de hulpverlener zodat deze de participatie kan verruimen. Empowerment gaat uit van de kracht van de mens in zijn eigen sociale en politieke context. Het deelnemen aan de samenleving wordt vanuit empowerment gezien als een taak van de burger maar ook van de samenleving. Dit wil zeggen dat er wordt verwacht van de samenleving dat zij moeite doet om gebruik te maken van de capaciteiten van de burger, ruimte laat voor autonomie maar wel ondersteuning geeft daar waar nodig is.

Volgens Van Regenmortel (2010) zijn er in empowerment drie processen die belangrijk zijn bij het meer grip krijgen op het eigen leven:

1. Het belangrijkste is uitgaan van de kracht van de mens. Hierdoor creëer je namelijk geloof en vertrouwen in het kunnen van de persoon in kwestie (controleaspect).
2. Het vinden van beschikbare steun- en hulpbronnen (kritische bewustwording).
3. Participatie. Er is namelijk geen empowerment zonder participatie (Van Regenmortel, 2010).

Presentiebenadering

De presentiebenadering is volgens Baart (2001) (zoals beschreven in Van Regenmortel, 2010) ontstaan in de achterbuurten in Nederland. Aandacht is een belangrijk aspect in deze techniek. Aandacht wordt ook wel omschreven als ontmoeting, het er zijn voor iemand anders en hierdoor het

erkennen van de ander wat er weer voor zorgt dat de ander zich niet minder voelt dan de rest. Dit zorgt er voor dat het contact leggen, nabijkomen, aandacht schenken en tijd nemen belangrijk is en “echtheid” creëert. Deze presentiebenadering is vooral bruikbaar bij mensen die “sociaal overbodig” heten: zij die een verhaal hebben en leed dragen maar niet gehoord worden door anderen. Voor hen die gemist kunnen worden voor hun gevoel. De presentiebeoefenaar moet voldoen aan een aantal criteria bijvoorbeeld: openheid. Het hebben van bijvoorbeeld een open agenda die de ander mag invullen. Doelen worden samen gemaakt en niet van te voren vastgelegd. Dit wordt een doelrichting genoemd (Baart, 2001).

Deze gesprekstechnieken zijn van toepassing bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X omdat zij (aansluitend bij wat Van Dorp (2016) stelt hierboven) namelijk uitgaan van de krachten van de mens en aansluiten bij mensen die “sociaal overbodig” zijn. Jongeren boven de 18 jaar kunnen hierbij horen. Van Rijn (2017) stelt in de probleemanalyse namelijk vast dat jongeren boven de 18 jaar soms niet gezien worden waardoor zij tussen wal en schip vallen binnen de zorg.

Stigmatisering

Aan de hand van Valkestijn et al., (2015) die stelt dat sommige jongeren in wijken als “hangjongeren” of “probleemjongeren” kunnen worden gezien volgt hier informatie over stigmatisering.

Van Orsouw (2015) stelt dat stigmatisering voorkomt in alle lagen van de bevolking in Nederland. Er zijn drie soorten stigma's: publiek stigma, structureel stigma en een zelfstigma. Daarnaast bevat elk stigma drie onderdelen namelijk: stereotypie, vooroordelen en discriminatie (Van Orsouw, 2015). Stigmatisering is een self-fulfilling prophecy of wel; zichzelf waarmakende voorspellingen. Aronson, Wilson en Akert (2011) beschrijven hoe deze prophecy tot stand komt: eerst hebben personen een verwachting van hoe iemand is. De verwachting over de ander beïnvloedt de manier waarop ze zich tegenover diegene gedragen. Dit zorgt ervoor dat diegene zich consistent met hun verwachtingen gaat gedragen. Hierdoor komt de verwachting uit. Dit kan ernstige gevolgen hebben voor deze persoon (Aronson et al., 2011). Zo kunnen jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X zich bijvoorbeeld gestigmatiseerd voelen doordat wijkbewoners hen als “hangjongeren” en/ of als “probleemjongeren” zien. Dit zorgt er dan voor dat zij zich anders gaan gedragen tegenover de bewoners in de wijk. Uiteindelijk voelen zij zich zo gedistantieerd van de wijk waardoor ze inderdaad op straat gaan hangen en kattenkwaad uit gaan halen. Op deze manier kunnen jongeren tussen 18 en 24 jaar zich inderdaad gaan gedragen als “hangjongeren” en/ of “probleemjongeren”.

Schaamte

In hoofdstuk 1 in paragraaf 1.2 wordt in de verificatie besproken door mevrouw M. Tempelaars dat jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X geen hulp durven te vragen vanwege het schaamtegevoel dat daarbij komt kijken. De theorie van Schalkwijk (2012) beschrijft wat er gebeurt als iemand zich schaamt en hoe hierop gehandeld moet worden vanuit de hulpverlening. Daarnaast wordt de genderrol door zowel Van Paassen (2015) als Nevid, Rathus en Greene (2012) omschreven die invloed kan hebben op het gedrag van jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X. Dit zijn namelijk

allemaal jongens. Als laatst wordt de locus of control- theorie gekoppeld aan de schaamte- theorie.

Van Paassen (2015) stelt dat het algemene beeld van mannen is dat ze niet mogen huilen of bang mogen zijn en vrouwen daarentegen mogen niet machtig of woedend zijn. Dit zorgt er volgens hem voor dat men deze gevoelens afvlakt of verbergt. Dit kan dan weer kan leiden tot het negatief denken over zichzelf en moeite krijgen met het uiten van gevoelens. Reeds het ontvangen van complimenten en feedback worden moeilijker (Van Paassen, 2015). Dit wordt bevestigd door Nevid, Rathus en Greene (2012). Zij stellen dat de genderrol, ook wel geslachtsrol, gedrag is dat hoort bij het geslacht van een persoon dat voort vloeit vanuit de maatschappij. Zo moeten meisjes bijvoorbeeld rokken en jurken dragen en moeten jongens ruwer spelen dan meisjes (Nevid et al., 2012). In dit onderzoek wordt de focus gelegd op jongens tussen de 18 en 24 jaar. Het kan zijn dat jongens wel schaamte ervaren maar niet durven te tonen vanwege hun genderrol.

Volgens Van Paassen (2015) kan men zich vanuit innerlijke overtuiging schamen, dit hoeft niet per sé zichtbaar te zijn voor een ander. De overtuiging van jezelf dat er iets mis is met je, al kan zorgen voor schaamte tegenover een ander of jezelf (Van Paassen, 2015). Het kan zijn dat jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X zich schamen voor zichzelf omdat zij met een probleem zitten. Volgens Van Paassen (2015) hoeft Schaamte overigens niet alleen maar als negatief te worden ervaren. Schaamte bestaat namelijk om het sociale contact intact te houden. Op het moment dat men zich bewust wordt van een potentieel schaamtevolle situatie, kan men de situatie vermijden of zich terugtrekken uit de situatie. Dit zorgt voor bescherming van eigenwaarden zowel van jezelf als van een ander. Schaamte is ook wel een defensiemechanisme, de agressie tussen mensen kan hierdoor beperkt worden (Van Paassen, 2015).

Volgens Schalkwijk (2012) stelt de psychoanalytische theorie dat schaamte een verschijnsel is. Hiermee wordt bedoeld dat schaamte opspeelt doordat de blik naar zichzelf wordt gericht zonder daarover zelf de controle te hebben. Dit wordt als onplezierig ervaren omdat er dan aspecten naar voren komen die de persoon in kwestie liever kwijt dan rijk is. Dit komt doordat de identiteit van hem/haar blootgesteld wordt. Er komt hierdoor vaak een teleurstellend gevoel naar boven omdat de persoon in kwestie dan ziet wie hij is en wie hij liever had willen zijn (Schalkwijk, 2012). Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X kunnen zich schamen voor zichzelf. Dit kan ontstaan doordat ze teleurgesteld zijn over zichzelf omdat ze bijvoorbeeld met een probleem zitten. Dit kan er voor zorgen dat zij geen hulp vragen bij een ander. Het teleurstellende gevoel dat jongeren ervaren vanuit schamte kan de stap naar hulpverlening belemmeren.

Rotter (1966) beschrijft in zijn theorie over locus of control dat ieder mens een interne of een externe locus of control heeft (zoals beschreven in Nevid et al., 2012). Hij beschrijft dat psychologisch weerbare personen een interne locus of control hebben. Personen met een externe locus of control zien zichzelf van alle nare dingen die gebeuren in het leven als een slachtoffer. Volgens hen overkomt het ze en kunnen ze hier niets aan veranderen (Rotter, 1966). Dit wordt tevens beschreven in de probleemanalyse door Meijman, Verouden en Vonk (2010) die stelt dat studenten problemen accepteren omdat iedereen ermee kampt. Als de personen (in de theorie van

Schalkwijk (2012)) een goede interne locus of control zouden hebben, zoals Rotter (1966) beschrijft, dan zou de schaamte die opspeelt niet als onplezierig worden ervaren. Volgens Rotter (1966) zou de persoon met een interne locus of control dit gevoel namelijk kunnen relativiseren waardoor het schaamtegevoel weg zou gaan. Als jongeren tussen 18 en 24 jaar een interne locus of control bezitten zal dit zich uiten door de problemen die zij ervaren meteen aan te pakken en op te lossen. Zij ervaren het schaamtegevoel maar zijn in staat om dit gevoel te relativiseren waardoor ze het probleem kunnen en durven aan te pakken. Schaamte zal voor hun dan geen probleem zijn om de stap naar hulpverlening te maken. Als iemand geen interne locus of control zou hebben dan stelt de theorie van Schalkwijk (2012) dat personen die zich schamen niet vanzelfsprekend in therapie gaan. Doordat ze niet weten wat ze te wachten staat beleven ze dit gevoel al vóór het eerste gesprek. De stap naar therapie kan volgens hem ook schuld met zich mee brengen. Dit kan bijvoorbeeld komen als ze zich losmaken van de relatie met hun ouder(s). Anderen kunnen schaamte voelen doordat ze hulp nodig hebben bij hun probleem of hebben het vooroordeel dat de hulpverlener hem/haar zal gaan kleineren. Op het moment dat iemand in therapie is bij een hulpverlener is het belangrijk dat de hulpverlener het schaamtegevoel niet ontwijkt. Het aanhalen van dit onderwerp kan het makkelijker maken voor de cliënt. Het aanhalen van het gevoel dwingt de cliënt tot zelfreflectie. Dit kan er voor zorgen dat de cliënt zichzelf gaat accepteren zoals hij is (Schalkwijk, 2012). Als jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X met een probleem komen bij de jongerenwerkers van organisatie X dan is het dus belangrijk om het schaamtegevoel dat meespeelt aan te kaarten en bespreekbaar te maken. Door het schaamtegevoel te bespreken kan de stap naar hulpverlening misschien makkelijker gemaakt worden voor de jongeren.

Social media

In de probleemanalyse komt naar voren dat de volwassenenzorg niet tot nauwelijks aansluit bij jongeren die net 18 jaar zijn geworden (Van Rijn, 2017). Een mogelijke reden hiervoor is de gemiste kans vanuit de hulpverlening via social media. Volgens Calis (2014) zitten jongeren namelijk veel op social media, maar jeugdzorgmedewerkers niet. Hierdoor missen jeugdzorgmedewerkers volgens hem bepaalde informatie over cliënten en wordt er te weinig hulp geboden aan de cliënten. Social media is redelijk nieuw. Jongeren kunnen hier prima mee overweg maar de ouderen kunnen hier nog wel eens moeite mee hebben. Dit is ook terug te zien bij hulpverleners. Er is geen social mediabeleid in de jeugdzorg. Een aantal bureaus jeugdzorg verbiedt de medewerkers om gebruik te maken van social media. Calis (2014) beschrijft dat andere hulpinstanties social media juist in proberen te zetten als instrument. Zo kan What's App bijvoorbeeld gebruikt worden om te zien wanneer een jongere deze voor het laatst heeft gebruikt. Facebook kan gebruikt worden om te zien waar jongeren zich mee bezig houden in het dagelijks leven. Calis (2014) stelt dat het niet de bedoeling is dat jeugdwerkers social media gaan gebruiken om de jongeren klein te houden of te controleren. Hij beschrijft dat jeugdwerkers social media moeten gaan gebruiken om mee te kijken met de jongeren. Het naast de jongeren gaan staan is hierbij van groot belang, het weten waarover jongeren praten zonder daarover te oordelen. Verder ook het meegaan met de tijd, maar toch mogen jeugdwerkers niet communiceren met cliënten via social media (Calis, 2014).

Social media kan de stap naar hulpverlening voor jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X makkelijker maken. Het is namelijk anoniem, daarnaast kunnen jongeren via facebookpagina's van hulpinstanties andere jongeren tegenkomen die met dezelfde problemen zitten als zij. Tevens kan social media van belang zijn om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken doordat hulpverleners via social media sneller contact kunnen leggen met jongeren die problemen hebben. Door jongeren te volgen via facebook zijn ze op de hoogte van de dagelijkse bezigheden waardoor ze kunnen zien of het goed gaat met de jongere in kwestie. Als er bijvoorbeeld veel berichten worden gepost over hoe moeilijk de jongere het heeft dan kan een hulpverlener hier op inspelen door contact te leggen met de jongere.

Hoofdstuk 3: Methodologie

In dit hoofdstuk wordt de methodologie beschreven. Er wordt beschreven welke stappen doorlopen worden om antwoord te krijgen op de hoofdvraag en de deelvragen. In paragraaf 3.1 worden de onderzoekspopulatie en de steekproef beschreven. Gevolgd door paragraaf 3.2 waar de dataverzamelmethode wordt omschreven. Paragraaf 3.3 beschrijft het meetinstrument en ten slotte komt paragraaf 3.4 waarin de data- analyse wordt beschreven.

3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef.

De onderzoekspopulatie betreft alle personen waarop het onderzoek zich op richt (Baarda et al., 2013). Dit onderzoek was gericht op jongeren tussen 18 en 24 jaar in Nederland. Om de onderzoekspopulatie af te bakenen zodat het onderzoek niet te groot werd, werd er gebruik gemaakt van een steekproef. Een steekproef is dat deel van de populatie dat feitelijk wordt onderzocht (Baarda et al., 2013).

In dit onderzoek zijn er tien jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X geïnterviewd en deze interviews zijn verwerkt in de resultaten. Er is gebruik gemaakt van een selecte steekproef. Er is namelijk nauwkeurig gekeken welke jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X mee konden doen aan dit onderzoek. Er is gekozen voor de leeftijd tussen 18 en 24 jaar omdat de Nederlandse wetgeving aangeeft dat jongeren vanaf hun 18^e levensjaar volwassen zijn (Movisie, 2015) en dat neurobiologische gegevens uit het onderzoek van Veerman (2016) uitwijzen dat de hersenen pas uitgerijpt zijn rond het 24ste levensjaar. De leeftijdscategorie 18 jaar wordt juridisch beschouwd als volwassen terwijl de hersenen volgens Veerman (2016) nog niet zijn uitontwikkeld.

Naast de leeftijd 18 tot en met 24 jaar is er gekozen om jongens te interviewen en niet meisjes. Dit onderzoek werd namelijk verricht in organisatie X. Hier zijn alleen jongens in deze leeftijdscategorie en geen meisjes. De jongeren die werden geïnterviewd bestonden uit twee groepen. De ene groep jongeren heeft te maken gehad met verschillende hulpinstanties of is op dit moment een traject aan het ingaan om hulp te ontvangen van een hulpinstantie. De andere groep jongeren heeft nog nooit te maken gehad met hulpinstanties. De gehele groep jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X bestaat uit 20 jongens. Door korte gesprekken te voeren met de jongens, om informatie te verkrijgen over het onderwerp hulpverlening en de ervaringen hiermee, zijn er uiteindelijk tien jongens gevraagd om mee te doen met dit onderzoek. Deze jongens hebben een verschillende achtergrond, zo gaat bijvoorbeeld de een naar school en werkt de ander. De een woont thuis met ouders en broertjes en de ander woont op zichzelf. Verdere achtergrondkenmerken worden beschreven in het hoofdstuk 4 Resultaten. De enige overlap bij de jongeren 18 en 24 jaar in organisatie X is de vriendschap die zij al acht jaar met elkaar hebben, en de wijk in Eindhoven waar zij in wonen.

3.2 Dataverzamelmethode

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een kwalitatief onderzoek. Er is gekozen voor de methode kwalitatief onderzoek omdat het doel van het onderzoek is om de problematiek in concrete, alledaagse omstandigheden te kunnen beschrijven en interpreteren (Boeije, 2014). Dit is belangrijk voor dit onderzoek doordat er nog weinig tot geen andere onderzoeken zijn die verduidelijking geven

over het onderwerp hulpacceptatie bij jongeren tussen 18 en 24 jaar. Binnen dit onderzoek is gekozen voor dataverzamelmiddel interview. Een interview zorgt ervoor dat de respondent vrij kan antwoorden op de gestelde vragen. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een half-gestructureerd interview. Een half-gestructureerd interview betekent dat de belangrijkste vragen vastliggen maar dat er mogelijkheden zijn om door te vragen daar waar nodig is. Het gebruik maken van een semi/half-gestructureerd interview zorgt ervoor dat er aan de ene kant sturing is zodat de belangrijke onderwerpen aan bod komen, aan de andere kant zorgt dit soort interview ervoor dat er ruimte is voor verdieping en oog voor details zodat het onderzoek meer verdieping krijgt in het geheel (Baarda et al., 2013).

De anonimiteit van de respondenten is gewaarborgd door het weglaten van namen. De respondenten hebben allemaal een nummer gekregen in het onderzoek. Daarnaast heeft elke respondent een informed consent moeten tekenen. Dit houdt in dat respondenten toestemming geven dat er deel wordt genomen aan het onderzoek en de gegevens die uit het meetinstrument vloeien gebruikt mogen worden in het onderzoek. Een format van dit informed consent is te vinden in bijlage 1.

Alle 20 jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X zijn van te voren mondeling ingelicht over het onderwerp van dit onderzoek. Deze gesprekken duurden ongeveer vijf minuten en werden gevoerd in een afgesloten ruimte met alleen de respondent en de onderzoeker. De onderzoeker heeft duidelijk uitgelegd aan de respondent dat de vrijgegeven informatie als vertrouwelijk zou gezien worden en daarom niet vrijgegeven zou worden aan een derde partij. Om ervoor te zorgen dat de onderzoeker ethisch omgaat met de dataverzameling heeft de onderzoeker maatregelen getroffen namelijk; de tien jongeren die uiteindelijk gekozen zijn om mee te doen aan het onderzoek hebben een informed consent moeten tekenen zoals te lezen is in paragraaf 3.1. Daarnaast heeft de onderzoeker de interviews uitgetypt zonder de naam van de jongere in kwestie erbij te zetten. Tevens heeft de onderzoeker aan de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X uitgelegd dat de vrijgegeven informatie nooit verder zal komen dan de onderzoeker zelf, dit houdt in dat de collega's van de onderzoeker binnen organisatie X geen enkele vorm van informatie die uit de interviews vloeit zullen ontvangen.

3.3 Meetinstrument

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van een half- gestructureerd interview waarbij de vragen van te voren niet vast liggen. Er is bijvoorbeeld in dit onderzoek een vraag "Wie is belangrijk voor jou"? Dit is een open vraag waardoor de respondent niet gebonden is aan het aantal antwoorden die gegeven kunnen worden. Nadat de respondent antwoord heeft gegeven kan de onderzoeker doorvragen door bijvoorbeeld de vraag te stellen "waarom is diegene belangrijk"? Vanuit een open vraag die vaststaat op papier kan de onderzoeker doorvragen waardoor er dieper ingegaan kan worden op het onderwerp.

Deze semi/half-gestructureerde methode is tevens terug te vinden in de topiclijst. De topiclijst in dit onderzoek is ontworpen aan de hand van hoofdcodes en sub-codes. Dit zorgt ervoor dat de onderzoeker kan vasthouden aan een bepaald thema maar wel vrij is om daarop door te vragen als daar ruimte voor is (Baarda et al., 2013). Deze topiclijst is te vinden in bijlage 2. Er is gebruik gemaakt

van deze methode om ervoor te zorgen dat jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X gestuurd worden naar bepaalde onderwerpen (hoofdcodes) maar wel de ruimte krijgen om zelf in te brengen hoe ze hierop door willen gaan (sub-codes). De topiclijst is samengesteld aan de hand van het theoretisch kader, bijvoorbeeld het onderwerp stigmatisering en schaamte komt in de topiclijst terug bij de hoofdcodes "hulpacceptatie". Aan de hand van de theorieën in het hoofdstuk Theoretisch kader zijn hoofdcodes en sub-codes bedacht om uiteindelijk een interview samen te stellen zodat de antwoorden van de respondenten samengevoegd kunnen worden met de theorieën uit het hoofdstuk Theoretisch kader om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag en deelvragen.

De validiteit en de betrouwbaarheid van het meetinstrument zijn gewaarborgd door: bij het interview bij alle respondenten in een vaste volgorde te vragen, de interviews zijn in een zelfde omgeving gehouden (namelijk: het jongerencentrum), er zijn tien interviews gehouden waardoor er genoeg informatie gewonnen is en er is van te voren bij een andere jongen van 22 jaar een proefinterview afgenomen. Naast deze aspecten is er ook rekening gehouden met toevallige en met systematische afwijkingen.

De betrouwbaarheid van de interviews gaat over toevallige afwijkingen. Dit wil zeggen dat als een vraag meerdere malen gesteld wordt er telkens een ander antwoord gegeven kan worden. Bij validiteit of geldigheid gaat het om een systematische afwijking. Er zal dus telkens hetzelfde antwoord gegeven worden hoewel de onderzoeker weet dat het een sociaal- wenselijk antwoord is. (Baarda et al., 2013). Zo zal de vraag of de respondenten zich schamen om hulp te vragen meerdere malen gesteld worden. Dit kan namelijk een gevoelige vraag zijn voor jongens tussen 18 en 24 jaar in organisatie X, Van Paassen (2015) stelt in het hoofdstuk Theoretisch kader dat jongens niet mogen huilen of gevoelens mogen laten zien. Het onderwerp schaamte kan dus sociaal- wenselijke antwoorden oproepen bij de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X, door de vraag meerdere malen te stellen wordt de validiteit en de betrouwbaarheid getest en gewaarborgd.

3.4 Data- analyse

Data analyseren wordt gedaan door drie stappen te volgen, te beginnen met het open coderen. Boeije (2014) beschrijft dat open coderen inhoudt dat de gegevens die tot nu toe verzameld zijn zorgvuldig worden gelezen en in fragmenten worden ingedeeld. Relevante fragmenten worden gelabeld en onderling vergeleken (Boeije, 2014).

In dit onderzoek werden alle interviews door kleurcodes gecodeerd. Antwoorden van respondenten werden ondergebracht in codes. Bijvoorbeeld de code: "aantal vrienden" of "religie". Zie bijlage 3: open coderen. De onderzoeker selecteert nog niet of nauwelijks op relevantie van het onderzoeksmateriaal, hij weet op dat moment namelijk nog niet wat hij tegen gaat komen en wat wel of niet belangrijk zal zijn. Codes zijn een samenvatting van een stukje tekst, hierin wordt de betekenis van het fragment uitgedrukt (Boeije, 2014). Het resultaat van open coderen is een lijst van codes of een codeboom.

Na het open coderen wordt met axiaal coderen voortgezet.

Axiaal coderen focust volgens Boeije (2014) op een enkele categorie. De betekenis van belangrijke

begrippen wordt achterhaald. Waar mogelijk wordt het begrip omschreven en met voorbeeld geïllustreerd. Hierdoor wordt duidelijk waaraan men een categorie herkent en vanuit welke indicaties uit de gegevens dit gebeurt. In deze analysefase genereert de onderzoeker ideeën door een nieuwe ronde van dataverzameling, en toetst hij de ideeën uit de vorige fase door deze te vergelijken met de nieuwe (Boeije, 2014).

Bij axiaal coderen wordt er volgens Boeije (2014) vanuit de code naar de gegevens gewerkt, in plaats van bij open codering waarbij de onderzoeker redeneert vanuit de uitgewerkte codes. De codes die zijn gemaakt bij het open coderen worden in dit onderzoek onderverdeeld in hoofd- en subcodes (Boeije, 2014). Zo was bijvoorbeeld bij het open coderen de code “aantal vrienden”, deze wordt bij het axiaal coderen omgezet in een subcode. Doordat er veel codes waren over het netwerk van de respondenten, zoals vrienden, familie en gezin is er een hoofdcodes gemaakt: “netwerk”. De open code “aantal vrienden” is nu onderverdeeld als subcode “vrienden” onder de hoofdcodes “netwerk”. Axiaal coderen is volgens Boeije (2014) een manier om de codes uit het open coderen te ordenen. De belangrijkste codes worden hierdoor hoofdcodes en de minder belangrijke worden subcodes of verdwijnen omdat ze niet belangrijk zijn voor het onderzoek (Boeije, 2014).

Na het axiaal coderen wordt verder gegaan met het selectief coderen.

Boeije (2014) stelt dat na de uiteenrafeling (open en axiaal coderen) de onderzoeker de gegevens bij elkaar schuift en er structuur in aanbrengt. De nadruk ligt op integratie en de verbanden in de categorieën. De codeboom wordt nu dus volledig gemaakt (Boeije, 2014). Er wordt gecontroleerd of er niet te veel codes gemaakt zijn of dat er dubbele codes zijn. In dit onderzoek zijn er subcodes verschoven tussen de hoofdcodes. De codeboom is hierdoor geperfectioneerd. De codeboom is te vinden in bijlage 4.

Hoofdstuk 4: Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven. Het hoofdstuk is verdeeld naar de drie deelvragen die worden beantwoord. Paragraaf 4.1 deelvraag 1: wat belemmert jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om gebruik te maken van hulpinstanties? Paragraaf 4.2 deelvraag 2: wat motiveert jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om gebruik te maken van hulpinstanties? Paragraaf 4.3 deelvraag 3: wat kan organisatie X betekenen voor jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken? De resultaten vloeien voort uit de antwoorden van de respondenten die zij gegeven hebben op de interviewvragen. Door gebruik te maken van de stappen die zijn omschreven bij het hoofdstuk Methodologie; open coderen, axiaal coderen en selectief coderen komen de resultaten naar voren. De respondenten worden afgekort met de letter R, het cijfer daarachter geeft aan van welk interview het afkomt, hierdoor wordt de privacy van de respondent gewaarborgd.

Hierbij een korte weergave betreffende het geslacht, de leeftijd, werk of school, de thuissituatie en de ervaring met hulpverlening van de respondenten:

Respondent	Geslacht	Leeftijd	Werk/ school	Thuissituatie	Ervaring met hulpverlening
1	Man	19	School + werk	Moeder	Ja
2	Man	19	Werk	Uitwonend	Ja
3	Man	20	Werk	Moeder, broertje	Nee
4	Man	18	Werk	Uitwonend	Ja
5	Man	18	School + werk	Moeder, broer	Ja
6	Man	24	School + werk	Moeder	Nee
7	Man	22	Eigen bedrijf	Vader, moeder, broer	Ja
8	Man	19	School + werk	Moeder, broertje	Nee
9	Man	24	Werk	Vader, moeder	Nee
10	Man	19	Werk	Vader, moeder, 2 broertjes	Nee

4.1 Deelvraag 1

Deelvraag 1: 'Wat belemmert hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X (hierna: respondenten) om gebruik te maken van hulpverlening?' wordt beantwoord via drie aspecten.

Namelijk: de kennis van de respondenten op het gebied van hulpverlening, het taboe op het onderwerp hulpacceptatie en de ervaringen met hulpverlening in het verleden.

Aspect 1: kennis van hulpverlening.

Een aantal respondenten weet niet waar het bestaande hulpaanbod in Nederland uit bestaat. Zo zijn er vijf respondenten die niet weten welke hulpverlening er in Nederland is, laat staan dat ze weten hoe ze daar terecht kunnen komen. Op de vraag of de respondenten deze informatie kunnen opzoeken

geven ze als reactie dat ze het zouden opzoeken op Google. Andere opties geven zij niet. Wat daarbij opvalt is dat er drie respondenten zijn die een studie doen waarbij ze les krijgen over hulpverlening. Drie respondenten weten dus waar ze heen moeten met hun problemen en hebben ook geen moeite om uit te leggen hoe ze dat voor elkaar kunnen krijgen.

“Ik weet wel dat als er dingen stel voor het zou heel slecht met me gaan dan zou ik denk ik wel op elk aspect hulp kunnen vinden. Als is het bij een jongerenwerker of de huisarts of de GGD of dakloze instantie of weet ik veel. Ik zou het wel allemaal kunnen vinden. Ik ken niet alles uit mijn hoofd maar. Dat weet ik door de opleiding waar ik nu zit, ja je hebt dan ook nog de schoolpsycholoog die ze aan bieden” (R.3).

Aspect 2: naast dat de respondenten niet weten waar ze heen moeten met een probleem rust er ook een taboe op het onderwerp hulpacceptatie. Eén respondent beschrijft dat taboe en schaamte met elkaar te maken hebben.

“Ja. Want ik zou bijvoorbeeld tegen ... zeggen want als je een normale vriendengroep hebt dan ga je in je vriendengroep niet over je problemen praten dan ga je je heel anders voor doen. En dat is iets van trots en schaamte. Je schaamt je namelijk om te zeggen dat je geen geld hebt. En je schaamt je om te zeggen als je psychische problemen hebt. En aan de ene kant begrijp ik dat wel. Maar aan de andere kant moet het misschien wat openlijker zijn in de maatschappij dat er meer mensen over durven te praten” (R.1).

Vanuit het taboe geven vier respondenten aan dat ze het idee hebben dat er door de maatschappij een label op ze wordt geplakt op het moment dat ze hulp vragen bij hulpverleners. Zo geeft één respondent aan dat hij nu al gelabeld wordt als buitenlander.

“Wat het verschil is, weet ik niet. um (...). Waarschijnlijk zou ik me ook gelabeld voelen. Ik word nu ook al gelabeld als buitenlander. Dus waarom zou ik dan niet gelabeld worden. Dan word ik alleen dubbel gelabeld. Dan is het juist een gekke buitenlander” (R.9).

Een aantal respondenten beschrijft dat ze zich schamen op het moment dat ze hulp nodig hebben en daarom de stap naar hulpverlening niet zetten. Niet alleen schamen respondenten zich voor hun problemen tegenover zichzelf of vrienden, één van de respondenten geeft aan dat hij zich schaamt tegenover zijn ouders. De status van zijn ouders is belangrijker dan zijn eigen status, volgens hem is dit cultuurgebonden. Dit zorgt er dan ook voor dat hij niet naar hulpverlening zal stappen met problemen.

Schalkwijk (2012) beschrijft dat mensen die zich schamen niet vanzelfsprekend in therapie gaan.

Doordat ze niet weten wat ze te wachten staat beleven ze dit schaamtegevoel al vóór het eerste gesprek. Volgens Schalkwijk (2012) kan de stap naar therapie hierdoor ook schuld met zich mee brengen. Dit kan volgens hem bijvoorbeeld komen als jongeren zich losmaken van de relatie met hun ouder(s).

“Um. Ik weet niet. Ja kijk. Bijvoorbeeld wat ik dan denk he. Als ik bijvoorbeeld nu naar een hulpinstantie zou gaan. Dan is het wel een beetje onrespectloos naar je ouders toe indirect. Omdat mensen er dan achter komen dat je zoon dan naar hulp instanties zijn gegaan en dan beginnen ze te roddelen. En dan zeggen ze van kijk wat hun doen hun stappen naar hulpinstanties wat doen die ouders met hem” (R.10).

Wat opvalt is dat zeven van de tien respondenten zich schamen op het gebied van hulp vragen. Er wordt veel gesproken over het zelf oplossen van problemen omdat ze personen in hun omgeving niet willen belasten met hun problemen. Vrienden en familie zijn echter heel belangrijk voor de respondenten. Alle tien respondenten geven aan dat op het moment dat het echt heel slecht gaat ze in staat zijn om hun netwerk in te schakelen voor hulp. Het inschakelen van hulpverlening zullen twee respondenten doen.

“Mijn moeder en broer hebben dat al die jaren al tegen mij gezegd. Zo van je hebt woede ga je woede onder controle houden dit en dat. En uiteindelijk heb ik tegen mijn moeder gezegd van ik wil het wel maar ik kan het zelf niet omdat het gewoon fout voelt als ik het doe. En toen heeft mijn moeder het geregeld en nu sta ik in de wachtrij” (R.5).

Aspect 3: Zoals hulpacceptatie een taboe is voor de respondenten zo kan de ervaring op het gebied van hulpverlening ook als negatief worden ervaren wat uitmondt in het afwijzen van hulpverlening. Zo wordt er door drie respondenten gesproken over wachtlijsten om hulp te krijgen vanuit hulpverlening. Dit is voor hen ook een reden om geen hulp meer te vragen.

“Ja stel met ... stel je moet allemaal formulieren in vullen en aanvraag duurt weken en maanden voor reactie daar heb ik allemaal geen tijd voor. Ik moet gewoon nu een antwoord hebben niet over een aantal weken” (R.2).

Naast de wachtlijsten heeft een aantal respondenten in het verleden te maken gehad met jeugdzorg. Door, in hun ogen, slechte hulpverlening toentertijd hebben ze een bepaald beeld over hulpverlening in het algemeen gekregen. Dit zorgt er voor dat de stap naar hulpverlening niet meer gemaakt zal worden in het heden of de nabije toekomst. Eén respondent heeft gedwongen jeugdzorg gehad toen hij 16 jaar was. Dit heeft hij als slecht ervaren waardoor zijn beeld over hulpverlening is vertekend.

“Ja wie zijn die mensen snap je. Die doen gewoon hun werk die hebben schijt aan mij ook snap je. Er is niemand van een instantie die iets om jou geeft. Hun krijgen gewoon betaald” (R.7).

Volgens Schalkwijk (2012) kunnen personen vooroordelen over hulpverleners hebben doordat ze bang zijn dat hulpverleners kleinerend zijn. Dit is een reden om geen hulp te zoeken bij hulpverleners. Tevens voelen de respondenten met ervaring op het gebied van hulpverleners geen aansluiting met hen. Zo legt één respondent uit dat er geen aansluiting was op het gebied van vragen stellen. Er werden vragen aan hem gesteld die van een vragenlijst afkwamen die niet afgestemd waren op zijn gemoedstoestand. Hierdoor voelde hij zich niet gezien en gehoord.

“Weet je wat het was hun bedoeling was goed het is heel mooi. Maar voor mij was het vervelend. Kijk voor hun is het gewoon normaal die vragen en voor hun is het niet normaal dat een jongen, als je aan een jongen of meisje vraagt van ongeveer 14/15 heb je wel eens aan zelfmoord nagedacht dat vind ik niet normaal. Dat is gewoon zwaar ernstig. Hun bedoelingen zijn goed maar voor mij is het irritant. Je hebt bijvoorbeeld van die mentale vragen van heb je wel eens je jezelf gesneden. Wat vragen hun nou weer aan mij? Ik ben geen psychopaat of zo “(R.2).

4.2 Deelvraag 2

Deelvraag 2: wat motiveert hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X (hierna: respondenten) om gebruik te maken van hulpverlening, wordt beantwoord vanuit drie perspectieven. Perspectief 1: wat vriendschap kan bieden op het vlak van hulpacceptatie. Perspectief 2: de voorkeuren van respondenten op het gebied van hulpverleners. Perspectief 3: reclame vanuit hulpverlening.

Perspectief 1: Vriendschap als motivatie.

Voor de respondenten is vriendschap erg belangrijk. Alle tien respondenten stellen dat vriendschap iets is wat iedereen nodig heeft. Ze halen er bijvoorbeeld plezier uit maar ook goede gesprekken die ontstaan door een vertrouwensband. Vriendschap zorgt ervoor, volgens de respondenten, dat jongeren van deze doelgroep naar hulpverleners stappen op het moment dat het nodig is. Vrienden kunnen elkaar motiveren om de stap naar hulpverlening te zetten.

“Als het echt niet meer gaat en we komen er samen niet uit en bijvoorbeeld ik praat met zijn moeder erover en we praten met z'n drieën erover of met z'n vieren en het lukt niet dan. Dan zou ik wel zeggen van ja misschien moet je met iemand anders gaan praten die jou wel kan helpen. Zoals een hulpinstantie of een psycholoog of. Weet ik niet wat het probleem is maar” (R.8).

Naast dat vrienden elkaar motiveren om hulp te zoeken bij problemen, wordt de stap naar hulpverlening ook door elkaar en voor elkaar gezet. Als een respondent bijvoorbeeld in de problemen zit maar geen hulp durft te vragen aan anderen, bemoeien vrienden zich hiermee en zetten zij de stap naar hulpverlening. Zo heeft één van de tien respondenten dit meegemaakt. Hij geeft aan dat dit op dat moment het beste was om te doen en neemt zijn vrienden dit ook niet kwalijk.

“Ja ik wilde het liever niet maar ja ik dacht van ja. Vrienden zeiden van ja wij doen het wel voor jou als jij het niet doet.

Ja als je zo achteraf kijkt dan denk ik zo van ja dat is wel beter geweest” (R.4).

Dit is terug te lezen in de theorie van Ridder (1988) (zoals staat beschreven in Hortulanis et al. 2003). Hij beschrijft dat sociale relaties een beschermende werking kunnen bieden als een persoon in een negatieve situatie terecht komt, dit is over een lange periode werkzaam.

Perspectief 2: Voorkeuren van hulpverlening vanuit respondenten.

De respondenten geven aan dat er bepaalde factoren spelen die zij belangrijk vinden bij hulpverleners. Zo geven acht respondenten aan dat ze geen voorkeur hebben voor een mannelijke of vrouwelijke hulpverlener. Eén respondent geeft aan dat hij juist een voorkeur heeft voor vrouwen.

“Ja dat heb ik ook aangegeven. Ik krijg een vrouwelijke psycholoog. Dat is het eerste wat ik zei als ik een psycholoog wil dan wil ik een vrouwelijke.

Ja dat is heel belangrijk voor me. Ik praat echt amper met jongens over mijn problemen of zo” (R.5).

Leeftijd van hulpverleners is een belangrijke voorkeur. De voorkeur bij de respondenten op het gebied van leeftijd bij hulpverleners is verschillend. De een wil een jongere hulpverlener en de ander een oudere. Alle tien respondenten zijn het er wel over eens dat de hulpverlener niet jonger dan 20 jaar mag zijn. Naast dat de hulpverlener niet te jong mag zijn, mag de hulpverlener volgens een aantal respondenten ook niet te oud zijn.

“Dus ze moeten wel op ongeveer ja niet mijn leeftijd wel iets ouder ze moeten wel iets meer levensjaren hebben opgebouwd. Dus ze kunnen zich wel beter plaatsen met de situatie waar ik in zit. Dan een volwassen iemand die de tweede oorlog nog heeft mee gemaakt” (R.10).

Naast geslacht en leeftijd wordt er door een aantal respondenten gesproken over de hulp die ze horen te krijgen vanuit hulpverlening. Zo stellen vier respondenten dat ze geholpen moeten worden met hun problemen.

“Psycholoog moet gewoon vragen aan mij kunnen stellen waardoor ik verder ga denken snap je. Waardoor ik weer aan mezelf ja hij moet de juiste vragen stellen. Waardoor ik uiteindelijk verlichting krijg of zo en dan ow ja oke dank je wel. Dan kan ik weer verder met mijn leven zeg maar” (R.3).

Ook moeten hulpverleners oprechtheid tonen. Zo stelt één respondent duidelijk dat hij geen meerdere persoonlijkheden wil zien van een hulpverlener.

“Interesse kan altijd puur zijn of je zelf wilt of niet. Het is meer je kan interesse tonen maar ga dan niet de volgende dag een tweede gezicht op zetten dat je er helemaal niets om geeft. Dus niet de ene keer wel en de andere keer niet” (R.2).

Perspectief 3: reclame door hulpverlening via social media.

Naast dat vriendschap een motiverende werking kan hebben op het accepteren van hulpverlening is reclame over hulpverlening volgens de respondenten belangrijk. Zo zegt het merendeel van de respondenten niet te weten wat voor reclame er wordt gemaakt op dit moment. Ze zijn echter wel van mening dat dit er hoort te zijn.

“Um. Het probleem is ik zie niet veel reclame over hulpinstanties. Ik zie meestal alleen maar de problemen in plaats van de hulp die de mensen kunnen krijgen. Je ziet meestal alleen maar depressies dingen mensen die dit en dat hebben gedaan. Maar je ziet nooit de dingen van: man heeft hulp en deze hulp wordt nu aangeboden dit en dat. Ik zie niet veel over hulpinstanties” (R.5).

Volgens de respondenten is het belangrijk dat er meer reclame op social media komt over hulpverlening in Nederland. Social media is volgens de respondenten een belangrijke informatiebron voor de jeugd van tegenwoordig. Ze geven voorbeelden als Facebook, Instagram en What's App. Er wordt wel verwacht dat de reclame die gemaakt wordt vanuit hulpverlening valide en eerlijk is.

“Zou misschien wel effectief zijn alleen maar ik weet niet op wat voor manier dan. Hoe je dat zou moeten toepassen. Social media is sowieso effectief bij de doelgroep alleen ik weet niet hoe je precies zoiets moet toepassen bij je... Kijk, het moet gewoon in principe een serieus bericht zijn want mensen moeten denken van oke het is heel serieus het is niet iemand die op zijn zolderkamer psycholoog aan het spelen is. Je moet een beetje vertrouwen kweken dat mensen denken van oke hier zou ik wel naar toe durven gaan. Het moet niet eng lijken” (R.3).

Volgens Calis (2014) wordt er via social media veel informatie afgegeven. Deze informatie is volgens hem niet altijd valide. Zo zijn er veel filmpjes en berichten die nep zijn maar wel als echt worden beschouwd. Daardoor krijgen vooral jongeren via social media foutieve informatie. Dit wordt ook wel

infobesitas genoemd. Door de grote hoeveelheid informatie die wordt gegeven op bijvoorbeeld Facebook is het voor jongeren steeds moeilijker om te filteren wat nou belangrijk is en wat niet (Calis, 2014).

Vijf respondenten geven aan dat televisie ook een goed medium is om gebruik van te maken. Er moeten volgens hen meerdere reclames over hulpverlening komen waardoor jongeren kunnen weten wat er voor hulpaanbod is en hoe ze daar terecht kunnen. Dit wordt weerlegd door drie respondenten. Volgens hen is televisie niet het juiste medium om jongeren tussen 18 en 24 jaar te benaderen.

“Misschien een reclame op de tv. En op facebook. Dat is vooral omdat dat het meest word gekeken door jongeren. Ja tv valt ook weer weg. Maar tv is voor oudere mensen heel erg open. Dat ze dan kunnen kijken naar en kind van ik merk dat dit dit gebeurt misschien moet ik er over praten met mijn kind. En kinderen zelf kunnen het op facebook zien. Maar dan niet zo’n blij reclame zoals een tandarts reclame. Maar dan echt geld lenen kost geld weet je wel. Dit is serieus. Check je kind. Check of er niets aan de hand is” (R.5)

4.3 Deelvraag 3

Om antwoord te krijgen op deelvraag 3: wat kan organisatie X betekenen voor hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X (hierna: respondenten) om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken, wordt deze deelvraag onderverdeeld in drie elementen. Element 1: De beleving van de respondenten omtrent organisatie X. Element 2: Wat vinden de respondenten van jongerenwerkers. Element 3: Hoe helpt organisatie X volgens de respondenten om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken.

Element 1: De beleving van de respondenten omtrent organisatie X.

Alle tien respondenten zien organisatie X als een plek waar men samen kan komen. Het is een plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten. Eén respondent noemt het bijna een tweede huis waar ze terecht kunnen.

“Soort van meetplek. Voor vrienden. Tussen je vrienden. Dit is gewoon echt een plek waar je met z’n alle naar toe kunt komen. dit is zeg maar soort van een ja niet echt een tweede huis. Maar een huis waar al de jongeren naar toe kunnen komen. Waar je elkaar gewoon kan zien” (R.10).

Er wordt gesteld door een aantal respondenten dat het goed is dat organisatie X bestaat zodat ze niet op straat hoeven te hangen. Daardoor worden er minder problemen veroorzaakt in de buurt doordat alle jongeren op één plek zijn in plaats van door de wijk heen verspreid. Eén respondent legt uit dat hij organisatie X ziet als plek om samen te komen met anderen, maar hier alleen gebruik van wil maken op het moment dat hij er zelf beter van wordt. Hij bezoekt organisatie X dan meestal ook alleen als er iets te doen is waar hij in geïnteresseerd is.

“Ja en door de jaren heen is dat gewoon weg gevaagd voor mij. En nu is het meer afleiding. Mensen komen hier en die gaan in de studio zitten uren lang. Ja daar heb ik niets aan. Als ik hier kom en ik zit met ... in de studio dan doen we iets productiefs dan gaan we iets maken. Dan heb ik zo iets van oke hier heb ik iets aan. Maar als ik hier op een vrijdag avond kom zitten dan is het van, wat doe ik hier” (R.5).

Element 2: Wat vinden de respondenten van jongerenwerkers.

Respondenten geven aan wat belangrijk is in een jongerenwerker. Meerdere respondenten geven aan dat het belangrijk is dat de jongerenwerker aandacht schenkt aan de jongeren en een open houding aanneemt. Daardoor voelen jongeren zich gehoord en gezien. Eén van de respondenten geeft hier een omschrijving van.

“De jeugdwerker moet open zijn over zichzelf en dat er aandacht en tijd in mij en de rest van de jongeren gestoken moet worden. Hierdoor zou ik het gevoel krijgen dat ik gehoord en gezien word” (R.3).

De presentiebenadering is hier een voorbeeld van. Baart (2001) beschrijft dat de presentiebenadering eigenlijk een ander woord is voor aandacht. Aandacht betekent namelijk ontmoeting, het er zijn voor iemand anders en hierdoor het erkennen van de ander wat er weer voor zorgt dat de ander zich niet minder voelt dan de rest. Volgens Baart (2001) is opzoeken, nabijkomen, aandacht schenken en tijd nemen belangrijk en creëert “echtheid”.

Element 3: Hoe helpt organisatie X volgens de respondenten om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken.

Naast dat de jongerenwerker aan bepaalde eisen moet voldoen volgens de respondenten, zoals beschreven in element 2, vinden ze het belangrijk dat er een vertrouwensband is. Daardoor stappen ze sneller met problemen naar een jongerenwerker toe die ze al langer kennen, dan naar een andere hulpverlener, zoals de huisarts, die ze nauwelijks kennen. Eén respondent geeft een voorbeeld van wat het verschil is tussen een jongerenwerker die de jongeren al een hele tijd kennen, en een hulpverlener van een hulpinstantie die de jongeren niet kennen. Hij vertelt dat hij een jongerenwerker ziet als een leuk en vriendelijk iemand terwijl hij een hulpverlener ziet als iemand die zakelijk is.

“Maar ik denk dat dat het fijnste is voor ja zo kijk ik er tegen aan. Ik denk dat dat het fijnste is gewoon de jongerenbegeleider waar je mee opgroeit je bent vrij je doet je eigen ding. Hij doet hetzelfde als jou een beetje poolen een beetje leuk doen. Dan krijg je toch een vriendschappelijke band eigenlijk snap je. En een hulpverlener van een hulpinstantie dat er iemand in een pak zit in een kantoortje dan denk je watte fuck man snap je. Zo kijk ik er tegenaan” (R.7).

Op het moment dat er echt contact is tussen de jongerenwerker en een respondenten, zou de respondent meewerken om naar hulpverlening te stappen. Zes van de tien respondenten geven aan het advies van de jongerenwerker aan te nemen. Verder wordt er duidelijk aangegeven door één van de respondenten dat ook hier de hulp niet te lang moet duren. Duurt het te lang, dan wordt de hulp die aangeboden wordt afgeslagen.

“Ik ben toen naar de jongerenwerker toe ben gegaan. Maar meer puur of de jongerenwerker iemand kende. En toen had ik aan de jongerenwerker gevraagd of hij mensen kenden en zo of ik mensen kon bellen. En toen duurde dat weer dagen en weken en daar had ik geen zin ik wilde dat gewoon geregeld hebben. Ik had een paar dingen gevraagd en toen ben ik weer gegaan” (R.2).

Eén respondent zegt juist dat de jongerenwerker niet meteen zaken mag gaan regelen. De respondent wil zijn eigen regie houden en wil zelf beslissen wanneer hij hulp wil krijgen. Hij zou dus met zijn problemen wel toestappen naar de jongerenwerker om dit te bespreken, maar zou geen hulp willen bij het regelen van de volgende stap.

“Dat ja. Bijvoorbeeld dat het jongerencentrum helpt wanneer het nodig is en dan hulp inschakelt om te proberen te helpen. Hoeft bijvoorbeeld niet gelijk hulp in te schakelen als het niet nodig is. Want bijvoorbeeld ja ik vind het niet fijn als mensen dingen voor mij gaan doen als ik het niet wilt” (R.4).

Deze respondent beschrijft de theorie van Empowerment. Van Regenmortel (2010) beschrijft namelijk dat de Empowerment uitgaat van de kracht van de mens zelf. Zij zegt dat er wordt verwacht van de samenleving dat zij moeite doet om gebruik te maken van de capaciteiten van de burger, ruimte laat voor autonomie maar wel ondersteuning geeft daar waar nodig is.

Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden in paragraaf 5.1 de deelvragen en de hoofdvraag beantwoord aan de hand van de resultaten. De conclusie wordt onderverdeeld in deelconclusies voor de deelvragen waarop volgend de conclusie op de hoofdvraag zal gegeven worden. In paragraaf 5.2 volgen er aanbevelingen voor hulpverlening, organisatie X en vervolgonderzoeken.

5.1 Conclusie

Conclusie deelvraag 1

Wat belemmert hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X om gebruik te maken van hulpverlening? Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X (hierna: jongeren) ervaren verschillende belemmeringen om de stap naar hulpverlening te zetten. De belangrijkste zijn: eigen problemen oplossen dus geen hulp nodig hebben, geen kennis hebben van het hulpaanbod in Nederland, geen aansluiting vinden vanuit de hulpverlening en jongeren schamen zich om hulp te vragen bij anderen.

Eigen problemen oplossen

Jongeren geven aan dat zij hun eigen problemen kunnen oplossen en geen hulp hierbij nodig hebben. Dit kan komen door de ervaringen met hulpverlening in het verleden. Zij hebben dit als slechte hulpverlening ervaren waardoor de jongeren nu het idee hebben dat ze het beter zelf op kunnen lossen dan dat ze hulp krijgen van hulpverleners. Daarnaast wordt er gesteld door de jongeren dat “het is zoals het is”. Jongeren zien hun problemen niet als problemen omdat deze gevoelens er al een gehele tijd zijn en zodoende als normaal worden beschouwd. Deze instelling hebben ze ook in het dagelijks leven en niet alleen op het gebied van problemen. Hochschild (1979) stelt dat wanneer emoties een lange tijd meegaan met een persoon daar geen aandacht meer aan wordt geschonken. Hierdoor krijgen mensen het idee dat dit gevoel onderdeel van henzelf is. Dit gevoel verdwijnt pas wanneer emoties hun vanzelfsprekendheid verliezen, waardoor de persoon in kwestie wordt gedwongen na te denken over de emotie die dan vrij komt (Hochschild, 1979).

Geen kennis en aansluiting bij het bestaande hulpaanbod

Uit de resultaten blijkt dat naast dat jongeren de instelling hebben dat ze hun eigen problemen kunnen oplossen, zij te weinig kennis hebben over de hulpverlening in Nederland. Jongeren geven aan dat ze niet weten waar ze heen kunnen op het moment dat ze in de problemen komen, ook is er volgens hen geen aansluiting vanuit hulpverlening. Jongeren stellen dat er geen aansluiting vanuit hulpverleners is doordat er met algemene vragenlijsten wordt gewerkt die niet aansluiten bij hen. Hierdoor voelen zij zich niet gezien als individu maar als een nummer. Daarnaast wordt er vanuit hulpverleners niet goed gekeken met welke jongeren ze werken. Hulpverleners werken volgens protocollen en procedures zonder te kijken naar de persoon. Ook hier voelen zij zich niet gezien als een individu maar een nummer. Dit zorgt ervoor dat zij de stap naar hulpverlening als een belemmering ervaren. In de verificatie van Mevrouw M. Tempelaars wordt dit probleem ook door haar geschetst.

Schaamte

Tenslotte is er nog één aspect dat als grote belemmering wordt ervaren door jongeren. Jongeren schamen zich voor zowel zichzelf, hun vrienden of hun familie op het moment dat ze hulp nodig hebben. Dit is de belangrijkste reden dat zij geen hulp vragen aan vrienden en familie laat staan aan hulpverleners. Jongeren geven verder aan dat er een taboe rust op het onderwerp hulpverlening waardoor de stap naar hulpverleners moeilijk wordt ervaren door deze doelgroep. Doordat er volgens hen nauwelijks wordt gesproken over hulpverlening in de maatschappij schamen jongeren zich als ze problemen hebben waardoor de stap naar hulpverlening als een belemmering wordt ervaren.

Conclusie deelvraag 2

Wat motiveert hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X (hierna: jongeren) om gebruik te maken van hulpverlening? De jongeren hebben meerdere motivaties om de stap naar hulpverlening te maken. Zo worden vrienden bijvoorbeeld gezien als motivatie, maar ook andere voorkeuren worden vanuit jongeren geuit waardoor de stap naar hulpverlening makkelijker wordt gezet. De belangrijkste motivatie volgens jongeren is de reclame vanuit de hulpverlening.

Vrienden en hulpverleners

Jongeren hebben met vrienden een vertrouwensband opgebouwd waardoor problemen onderling bespreekbaar gemaakt kunnen worden. Dit kan ervoor zorgen dat er hulp ingeschakeld kan worden zowel vóór een ander als dóór een ander. Vrienden worden als motivatie gezien doordat ze elkaar aansporen om hulp te zoeken bij een ander. Door de vertrouwensband die bestaat tussen de jongeren kunnen de jongeren in staat zijn om naar vrienden te luisteren om daarom naar een ander, zoals een jongerenwerker of een hulpverlener, te stappen om hulp te vragen. Elkind (z.j.) stelt dat adolescenten de mening van mede-adolescenten belangrijk vinden (zoals beschreven in Craeynest, 2013). Het onderzoek over hulpacceptatie bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X wijst uit dat de mening van anderen belangrijk kan zijn in het accepteren van hulp. Geeft een jongere het advies om hulp te zoeken aan een ander dan is dit belangrijk genoeg voor hem om hier over na te denken. Dat jongeren vrienden als een motivatiebron zien om hulp te zoeken bij een ander gaat tegen het argument in wat hierboven in de conclusie van deelvraag 1 wordt beschreven. Daar staat namelijk dat de jongeren vrienden als een motivatie zien om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken. Dit komt doordat de ene jongere wél in staat is om naar een vriend te stappen om hulp te vragen en een andere jongere niet. Vrienden kunnen dus zowel als motivatiebron gezien worden als een belemmering. Vanuit Nevid, Rathus en Greene (2012) wordt beschreven dat er twee copingstijlen zijn namelijk: emotiegerichte coping en probleemgerichte coping. Als vrienden niet ingelicht worden over de problemen van jongeren dan speelt er emotiegerichte coping op. De jongere in kwestie ontkent namelijk het probleem dat hij ervaart of hij trekt zit terug uit de situatie. Vooral ontkennen van het probleem en het niet bespreekbaar maken bij een ander is een emotiegerichte copingstijl. Op het moment dat een jongere met een probleem zijn vrienden inschakelt om hem te helpen dan is de jongere bezig met een probleemgerichte coping. De jongere is namelijk bezig om zijn probleem aan te pakken en op te lossen (Nevid, Rathus en Greene, 2012). Jongeren kunnen dus op verschillende

manieren omgaan met de problemen die zij hebben met betrekking tot hun vrienden. Door de verschillende copingstijlen kunnen vrienden gezien worden als een belemmering of als een motivatiebron.

Tevens geven jongeren duidelijke voorkeuren en eigenschappen aan bij hulpverleners. Zo is leeftijd en geslacht voor een aantal jongeren een belangrijk aspect. Jongeren zijn unaniem dat oprechtheid het belangrijkste is bij hulpverleners. Ze willen gehoord en gezien worden en het idee hebben dat hulpverleners in staat zijn om de problemen voor hen op te lossen. Dit kan verwezenlijkt worden door bijvoorbeeld geen gebruik te maken van vragenlijsten maar af te gaan op de jongere die voor hen zit.

Soiale media

De grootste motivatie om naar hulpverlening te stappen is volgens jongeren: het krijgen van positieve reclame via social media. Als hulpverleners laten zien wie ze zijn en wat ze doen via bijvoorbeeld Facebook zijn jongeren meer op de hoogte over het hulpaanbod in Nederland. De reclame kan er volgens jongeren voor zorgen dat het taboe op hulpverlening in Nederland doorbroken zal worden mits de reclame eerlijk en oprecht is. Daarbij vragen ze meer uitleg te krijgen wat er specifiek aan hulpaanbod wordt gegeven. Met name vinden ze het van groot belang hoe anderen positieve resultaten hebben behaald vanuit het hulpaanbod. Ze willen zien namelijk dat hulpverleners mensen kunnen helpen bij de problemen die zij zelf niet kunnen oplossen. De stap naar hulpverlening wordt hierdoor makkelijker voor hen. Ze krijgen namelijk een positief beeld over de hulpverlening die bestaat en wat ze kan motiveren om de stap naar hulpverlening te zetten.

Conclusie deelvraag 3

Wat kan organisatie X betekenen voor hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X (hierna: jongeren) om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken? Naar voren komt uit de resultaten dat organisatie X belangrijk is voor jongeren om samen te komen met elkaar. Organisatie X wordt gezien als een ontmoetingsplek. Volgens de respondenten zorgt dit ervoor dat ze niet op straat zitten en hierdoor minder kans hebben om in aanraking te komen met politie.

Verwachtingen bij jongerenwerkers

Jongeren hebben bepaalde verwachtingen van de jongerenwerkers. Zo moeten de jongerenwerkers bijvoorbeeld een open houding hebben om ervaringen en verhalen te delen met jongeren. Dit zorgt er volgens hen voor dat zij in staat zijn om ook open te zijn tegenover de jongerenwerkers. Daarnaast moeten de jongerenwerkers aandacht schenken aan jongeren zodat zij zich gehoord en gezien voelen. Op het moment dat deze aspecten aanwezig zijn bij de jongerenwerkers zijn jongeren in staat om organisatie X te gebruiken als tussenpersoon. Dit wil zeggen dat jongeren in staat zijn om naar de jongerenwerkers toe te stappen om hulp te vragen. De jongerenwerkers kunnen dan als een tussenpersoon functioneren voor de jongeren en de hulpverlening die ze nodig hebben.

De jongerenwerkers in organisatie X moeten hierbij wel opletten dat ze voldoen aan de eisen van de jongeren met een hulpvraag. Jongeren blijven hun eigen regie houden. Als dit niet gebeurt dan zal het contact tussen de jongere en de jongerenwerker verwateren doordat de jongere in kwestie zich niet

gehoord of gezien voelt. Van Dorp (2016) geeft aan dat jongerenwerkers belangrijk zijn voor jongeren. Zij kunnen namelijk contact leggen met de jongeren en hulpverlening die de jongeren kunnen helpen. Daarnaast is het belangrijk dat jongerenwerkers de jongeren blijven zien als medemensen en niet als “hangjongeren” of “probleemjongeren”. Als jongerenwerkers de jongeren blijven zien als medemensen en ze aansporen tot het ontwikkelen van capaciteiten, zorgt dit ervoor dat jongeren het gevoel hebben dat ze hun eigen leven in de hand hebben (Van Dorp, 2016).

Conclusie hoofdvraag

Wat hebben hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X nodig om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken zodat ze hulp ontvangen die aansluit bij hun behoeften? Via de antwoorden op de deelvragen kan de conclusie worden verdeeld in drie delen. Wat hebben hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X (hierna: jongeren) nodig van hulpverleners om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken. Wat is er in het algemeen nodig volgens hulpbehoevende jongeren om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken. En als laatste, wat kan organisatie X doen voor hulpbehoevende jongeren om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken.

Behoeften vanuit hulpverlener

Jongeren hebben vanuit hulpverleners verschillende aansporingen nodig om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken. Jongeren zullen de stap naar hulpverlening sneller maken op het moment dat hulpverleners tonen dat zij de jongeren zien en horen. Hierdoor voelen jongeren zich een individu en geen nummer. Daarnaast moeten hulpverleners geen gebruik maken van bestaande vragenlijsten en protocollen om er achter te komen om welke jongeren het gaat. Zoals jongeren zelf aangeven willen ze “puur” en “oprecht” contact met hulpverleners.

Reclame over hulpverlening

De stap naar hulpverlening kan volgens jongeren makkelijker gemaakt worden door meer reclame te maken via social media. Facebook is volgens hen het juiste medium omdat hier veel jongeren tussen 18 en 24 jaar gebruik van maken. Door positieve reclames te laten zien met praktische uitleg op welke manier hulp gegeven kan worden kan het taboe dat er heerst op hulp vragen aan hulpverleners doorbroken worden volgens hen. Dit is belangrijk volgens hen omdat de stap naar hulpverlening daardoor makkelijker voor hen wordt. Door het gespreksonderwerp “hulp vragen bij hulpverleners” opener te maken zullen jongeren zich minder snel schamen om hulp te vragen.

Vertrouwensband

Tot slot kan geconcludeerd dat de jongerenwerkers in organisatie X door de jongeren worden vertrouwd. Dit kan gerealiseerd worden doordat jongerenwerkers een open houding aannemen en eigen ervaringen delen met jongeren. Op het moment dat de relatie tussen hen en de jongerenwerkers goed is, zijn jongeren in staat om hulp te vragen bij de jongerenwerkers in organisatie X. De jongerenwerkers kunnen dan als tussenpersoon dienen voor de jongeren en de

hulpverlening die zij nodig hebben.

5.2 Aanbevelingen

Deze aanbevelingen komen voort uit de conclusie. Zij dragen eraan bij om de stap naar hulpverlening voor hulpbehoevenden jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X makkelijker te maken. Er worden aanbevelingen gedaan voor hulpinstanties en voor organisatie X. Tevens wordt er een koppeling gelegd tussen hulpinstanties en organisatie X. Daarnaast worden er aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoeken.

Aanbevelingen voor hulpinstanties

Het is belangrijk om het schaamtegevoel bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X weg te nemen. Een aanbeveling is om hulpinstanties naar de locatie van organisatie X te halen. Bij deze bijeenkomsten moeten jongeren zijn van dezelfde leeftijd die positieve ervaring hebben met de hulpinstantie. Hierdoor zien de jongeren in organisatie X namelijk een voorbeeld van hoe het anders kan en wel degelijk kan helpen. Deze bijeenkomst moet samen met de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X worden opgezet. De jongeren geven namelijk zelf al aan dat verplichtingen niet gewaardeerd zullen worden. Door de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X mee te laten helpen bij het voorbereiden van deze bijeenkomst wordt de interesse al meer bij hen gewekt om hieraan mee te doen.

Daarnaast kunnen verschillende hulpinstanties uitleg geven binnen organisatie X wat hun hulpaanbod precies inhoudt. Ook hier is het slim om een jongere tussen de 18 en 24 jaar mee te laten komen vanuit de hulpinstantie die positieve ervaring heeft met het vragen van hulp. Op deze manier kan vanuit hulpinstanties ook aandacht geschonken worden aan de labels die door de maatschappij op personen worden geplakt op het moment dat ze hulp accepteren van hulpinstanties. Ze kunnen uitleg geven dat het stigmatiseren van mensen demotiverend kan werken. Juist bij het zo direct contact met elkaar te hebben kunnen de jongeren op hun beurt de hulpinstanties helpen in adviezen geven hoe ze reclame kunnen maken via sociale media. Zeker vanuit Dynamo Jeugdwerk kan dit een inspiratie zijn voor de jongeren tussen 18 en 24 jaar. Waarom moeilijk doen als het samen kan.

Zoals Calis (2014) stelt dat jongerenwerkers mee moeten gaan met de tijd, stellen de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X dat hulpinstanties meer van zich moeten laten horen via social media. Social media is namelijk volgens hen de toekomst. Hulpinstanties moeten actiever reclame maken over wat voor instantie ze zijn en wat ze voor mensen kunnen betekenen. Het is dan belangrijk om eerlijke informatie te geven en ook positieve informatie. Jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X geven aan dat ze deprimerende verhalen over andere cliënten niet hoeven te lezen. Ze willen juist resultaten zien, verhalen horen van personen die goede hulp hebben gehad en er weer boven op zijn gekomen. Door meer reclame te maken zullen jongeren tussen de 18 en 24 jaar in organisatie X de stap naar hulpverlening makkelijker zetten.

Aanbevelingen voor organisatie X

Jongerenwerkers zijn, gebleken uit dit onderzoek, een belangrijke factor op het gebied van

hulpbehoefte bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X. De vertrouwensband tussen de jongerenwerker en hen is belangrijk. Jongerenwerkers moeten hierom gebruik maken van de Individuele Rehabilitatiebenadering (IRB) of de presentiebenadering. De IRB is een gesprekstechniek die wordt ingezet zodat hulpverleners de cliënten beter leren begrijpen. De doelen en de omgeving van de cliënt worden bepaald door de cliënt zelf (Van Regenmortel, 2010). Deze techniek is goed voor jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X omdat ze dan in hun waarde worden gelaten in hun eigen omgeving. De jongerenwerkers motiveren hiermee de jongeren zelf na te denken over zaken die ze willen verbeteren zonder dat de jongeren iets wordt opgelegd. Naast de IRB moeten jongerenwerkers kiezen voor de presentiebenadering. De presentiebenadering is gericht op het aandacht schenken aan de cliënt (Baart, 2001). Deze twee gesprekstechnieken sluiten aan op de wensen van de jongeren. De jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X willen namelijk gehoord en gezien worden door jongerenwerkers maar ze willen wel hun eigen regie houden. Op het moment dat jongerenwerkers deze twee gesprekstechnieken inzetten zijn zij in staat om het vertrouwen van de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X te winnen.

Koppeling hulpverlening en organisatie X

Een aanbeveling vanuit de conclusie is dat verschillende soorten hulpverlening meer van zich moeten laten zien binnen organisatie X, denk aan de huisarts, wijkteams en hulpinstanties zoals Neos. Door twee keer per jaar langs te komen bij organisatie X komen de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X met hulpverleners vanuit verschillende hulpinstanties in contact. Daardoor zullen zij de stap naar hulpverlening makkelijker maken omdat ze bekend zijn met de hulpverleners die werkzaam zijn in verschillende hulpinstanties. Door te kiezen voor twee keer per jaar blijft het een speciale bijeenkomst. Er moet gekozen worden voor voorbereidende gesprekken met jongeren vanuit organisatie X, vragen vanuit de jongeren worden vooraf toegezonden naar de uitgenodigde hulpinstantie zodat zij deze kunnen voorbereiden.

Aanbevelingen voor volgende onderzoeken

In dit onderzoek is er alleen onderzoek gedaan naar jongens tussen 18 en 24 jaar in organisatie X. De aanbeveling aan de hand van dit onderzoek is om dit onderzoek te herhalen maar dan met een andere onderzoeksopzet. Er is nu onderzoek gedaan naar wat hulpbehoevende jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X nodig hebben om de stap naar hulpverlening makkelijker te maken zodat ze hulp ontvangen die aansluit bij hun behoeften. Om dit onderzoek uitgebreider te maken is een aanbeveling om de focus op jongens en meisjes te leggen. Door het verschil van geslacht aan te halen kan dit onderzoek diversiteit tussen jongens en meisjes laten zien.

Daarnaast zou er gekeken kunnen worden of een onderzoek breder opgezet kan worden bijvoorbeeld voor geheel Eindhoven of zelfs voor heel Nederland. Er zullen dan onderzoeken gedaan moeten worden binnen verschillende organisaties waar gewerkt wordt met jongerenwerkers om te kijken of de resultaten zullen verschillen per deel van Eindhoven of per deel van Nederland.

Hoofdstuk 6: Discussie

In de discussie wordt een terugkoppeling gemaakt met de probleemanalyse. De resultaten van dit onderzoek worden in paragraaf 6.1 vergeleken met eerdere resultaten uit andere onderzoeken die omschreven worden in de probleemanalyse. Daarnaast wordt in paragraaf 6.2 de sterkte- zwakte analyse beschreven en in paragraaf 6.3 de betekenis en de bruikbaarheid van het onderzoek.

6.1 Terugkoppeling probleemanalyse

Macro.

Op macroniveau worden de gevolgen van de nieuwe wetgeving beschreven. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016) stelt dat jongeren die net 18 jaar geworden zijn hun eigen problemen niet inzien of niet doorhebben waardoor ze geen hulpvraag kunnen formuleren laat staan de problemen zelf kunnen oplossen. Daarnaast zitten zij niet te wachten op de bemoeienis vanuit de hulpverlening (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016). Vanuit dit onderzoek: hulpacceptatie bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X, is niet duidelijk naar voren gekomen dat de jongeren weten wat hun hulpvraag is. Er is echter wel duidelijk naar voren gekomen dat zij géén hulp willen van hulpverlening. Dit komt mede doordat een aantal jongeren geen goede ervaring heeft gehad met hulpverlening in het verleden. Door de slechte aansluiting vanuit de hulpverleners tot de doelgroep voelen de jongeren zich nauwelijks gezien of gehoord. Tevens hebben de jongeren het hier onderling niet over. Ze weten van elkaar wie er in het verleden hulp heeft gehad van (gedwongen) hulpverlening maar laten hun mening hierdoor niet beïnvloeden. Doordat de jongeren de hulpverleners niet persoonlijk kennen, vertrouwen ze hen niet. Hierdoor zetten zij de stap naar hulpverlening niet en willen ze geen bemoeienis vanuit de hulpverlening, net zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016) stelt.

Meso

In de probleemanalyse wordt op mesoniveau gesproken over het jongerenwerk. Valkestijn, Bakker, Hilverding en Metz (2015) stellen dat jongerenwerkers als een verbindingsfunctie binnen de wijk kunnen werken. Volgens hen zijn jongerenwerkers een rolmodel voor jongeren en kunnen zij jongeren motiveren om bepaalde capaciteiten te ontwikkelen. Daarnaast komen jongeren met problemen naar jongerenwerkers volgens Valkestijn et al. (2015) waardoor jongerenwerkers jongeren kunnen begeleiden met een hulpvraag of kunnen helpen bij een doorverwijzing naar een hulpinstantie. Het onderzoek hulpacceptatie bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X wijst uit dat het jongerenwerk inderdaad als plezierig wordt ervaren. De jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X geven aan dat jongerenwerk de juiste manier van hulpverlening is doordat ze de jongerenwerkers lang kennen en er een vriendschappelijke band is ontstaan. Echter geven ze wel aan dat ze niet automatisch naar een jongerenwerkers zouden stappen op het moment dat ze hulp nodig zouden hebben. Ze verwachten namelijk bepaalde eigenschappen, zoals openheid, van de jongerenwerkers. Dit onderzoek is daardoor aanvullend voor het onderzoek van Valkestijn et al. (2015).

Micro

Calis (2016) beschrijft op microniveau dat jongeren het moeilijk vinden om hulp te vragen bij anderen. Hij legt uit dat jongeren niet weten waar ze heen moeten met een hulpvraag door het aantal beleidsterreinen waar ze met hun hulpvraag heen kunnen. De jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X beamen dit. Zij laten weten dat ze niet weten waar ze heen zouden moeten op het moment dat ze hulp nodig hebben. Een enkeling geeft aan dat ze naar de huisarts zouden gaan, anderen geven aan dat ze geen moeite willen doen om er achter te komen waar ze heen zouden moeten met een hulpvraag.

Dit onderzoek is een toevoeging aan het onderzoek van Calis (2016). Daar waar hij zegt dat jongeren geen hulp vragen aan hulpinstanties door het te grote hulpaanbod, geeft dit onderzoek juist aan dat jongeren niet weten waar ze heen moeten door te weinig kennis over het grote hulpaanbod.

Naast dat Calis (2016) beschrijft dat jongeren het moeilijk vinden om hulp te vragen, wordt op het microniveau ook beschreven door Meijman, Verouden en Vonk (2010) dat jongeren problemen ervaren zoals ze zijn. Het onderzoek Hulpacceptatie bij jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X kan dit onderbouwen. De jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X stellen namelijk bijna allemaal "het is zoals het is". Ze willen hiermee zeggen dat als ze problemen hebben dat ze het zelf wel oplossen. Het verschil tussen het onderzoek van Meijman et al. (2010) en dit onderzoek is dat Meijman et al. (2010) stellen dat jongeren klagen over problemen omdat leeftijdsgenoten dit ook doen, het hoort er dus gewoon bij. Een aantal jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X stelt juist dat de problemen er zijn en niet worden gedeeld met anderen omdat ze andere mensen niet willen lastig vallen en ze het zelf kunnen oplossen. De redeneringen over het accepteren van de problemen die jongeren bezitten is dus anders.

6.2 Sterkte- en zwakteanalyse

In de sterkte-en zwakteanalyse wordt de interne validiteit van het onderzoek beschouwd. Dat wil zeggen dat nagegaan wordt of het onderzoek vrij is van systematische en structurele fouten (Boeije, 2014). De doelstelling van het onderzoek was dat de respondenten zouden bestaan uit tien jongens tussen 18 en 24 jaar. Dit is gerealiseerd. Door de beperkte tijd die beschikbaar was voor dit onderzoek was het niet mogelijk om meer dan tien respondenten te interviewen. Als er meer tijd zou zijn geweest zou het interessant zijn geweest om hulpinstanties en jongerenwerkers te interviewen om te testen of de visie van de respondenten overeenkomt met de visie van hen. Er zouden dan vergelijkingen gemaakt kunnen worden tussen de respondenten, hulpinstanties en jongerenwerkers. Zo geven de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X bijvoorbeeld aan dat er meer reclame gemaakt moet worden vanuit hulpverlening. Het is dan interessant om te onderzoeken wat hulpinstanties hiervan vinden en hoe zij dit zouden kunnen realiseren.

De interviews hebben plaatsgevonden in organisatie X. De interviews vonden plaats in een afgesloten ruimte met zo min mogelijk ruis. Er is voor het interview gevraagd of de telefoon van de respondent uit kon en weggelegd kon worden zodat hij niet afgeleid zou kunnen worden. Tijdens de interviews waren alleen de respondent en de onderzoeker aanwezig. Dit verhoogt volgens Baarda et al. (2013) de betrouwbaarheid van de antwoorden. Volgens Baarda et al. (2013) wordt op deze manier de kans op

sociaal-wenselijke antwoorden verkleind.

De onderzoeker heeft na elk interview gevraagd hoe de respondent het interview heeft ervaren. Daarnaast heeft de onderzoeker ook de interviews zelf gereflecteerd om er achter te komen hoe het volgende interview beter zou kunnen. In het eerste interview kwamen de onderwerpen schaamte, taboe en social media sterk naar voren bij de respondent. De onderzoeker heeft om deze reden achteraf nog theorie over schaamte en stigmatisering toegevoegd aan het theoretisch kader en de topiclijst. Dit heeft ervoor gezorgd dat deze onderwerpen terug kwamen in de andere interviews. De copingstijlen zijn achteraf ook toegevoegd. Doordat de jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X elkaar tegenspraken over het onderwerp vriendschap, dat als belemmering en motivatie gezien wordt, heeft de onderzoeker hier een verklaring voor gezocht. Om deze reden is de copingstijl theorie later toegevoegd bij de conclusie.

De onderzoeker deed onbewuste aannames over een aantal onderwerpen omdat hij bekend was met de organisatie. Om ervoor te zorgen dat deze aannames niet gebruikt zouden worden in het onderzoek heeft de onderzoeker hier vragen over gesteld in het interview. De onderzoeker weet bijvoorbeeld wat voor betekenis organisatie X heeft voor de jongeren. Door hier een vraag over te stellen in het interview wordt de validiteit van het onderzoek hoger omdat het antwoord dan direct van de respondent af komt. De interviews zijn door één onderzoeker afgenomen. Daardoor ligt de validiteit van het onderzoek hoger (Boeije, 2014).

6.3 Betekenis en bruikbaarheid

In deze paragraaf wordt gekeken naar de externe validiteit van het onderzoek. Externe validiteit houdt in dat nagegaan wordt of de resultaten en conclusies van een onderzoek gegeneraliseerd mogen worden op verschillende niveaus (Boeije, 2014). Dit onderzoek biedt inzicht in hoe jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X denken over hulpinstanties en wat zij nodig hebben om hulp sneller te accepteren. Vanuit de conclusie zijn aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen zijn gedaan voor zowel korte als lange termijn oplossingen.

De aanbevelingen zijn gebaseerd op de conclusies van de resultaten uit interviews van jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X en zullen dus ook alleen in organisatie X toepasbaar zijn. Er bestaat een mogelijkheid om de aanbevelingen ook in te zetten bij het overkoepelende orgaan van organisatie X, Dynamo Jeugdwerk. De andere organisaties onder hetzelfde overkoepelende orgaan als organisatie X werken namelijk met jongerenwerkers en hanteren dezelfde protocollen en procedures. Daarnaast komt dezelfde leeftijdsgroep voor bij andere organisaties. Het is niet te zeggen of dit onderzoek toepasbaar is bij andere organisaties in Nederland. Andere factoren kunnen namelijk een rol spelen waardoor dit onderzoek mogelijk niet te gebruiken is.

Het is niet te garanderen dat de aanbevelingen praktisch uitgevoerd kunnen worden. De onderzoeker heeft namelijk zelf ervaren dat jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisatie X moeite hebben met het plannen van activiteiten. Op het moment dat er een bijeenkomst vanuit een hulpinstantie gepland wordt binnen organisatie X kan het zijn dat de jongeren dit zowel bewust als onbewust vergeten. Of jongeren tussen 18 en 24 jaar in organisaties zin hebben om te luisteren naar iemand die ze niet

kennen is ook nog maar de vraag. De bruikbaarheid van sommige aanbevelingen is hierdoor niet helemaal valide.

Literatuurlijst

Aronson, E., Wilson, T.D. & Akert, R.M. (2011). *Sociale psychologie*. Amsterdam: Pearsen Benelux.

Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., Velden, T. van der, & Goede, M. de (2013). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen/ Houten: Noordhoff uitgevers.

Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen* (2^e druk). Den Haag: Boom Lemma uitgevers

Bunthof, A. & Visscher, Y.M. (2013). *Mens en recht*. Groningen/ Houten: Noordhoff uitgevers.

Calis, M. (2016). Dakloze jongeren: wel gezien, niet geholpen. *Jeugd en Co*, 10, 16- 18.

Calis, M. (2014). Jeugdzorg mist kennis over sociale media. *Jeugd en Co*, 1, 10-14.

Calis, M., Dorp, M., Van, Rooijen, M., Van. (2014). Wijkteams worstelen met versterken zelfredzaamheid. *Jeugd en Co*, 5,4-4.

Calis, M. & Kisjes, H. (2013). *Socialbesitas. Sociale media: van vertier tot verslaving*. Middelbeers: OKZ drukkerij.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2016). *Jeugdhulp 2015*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Craeynest, P. (2013). *Inleiding in de ontwikkelingspsychologie*. Leuven: Acco.

Dorp, M. van (2016). Stop jongere niet in het hokje risicojeugd. *Jeugd en Co*, 3, 16-19

Hochschild, A. (1979). Emotion work, feeling rules, and social structure. *The American journal of sociology*, 85, 551-575

Hortulanis, R., Machielse, A. & Meeuwesen, L. (2003). *Sociaal isolement. Een studie over sociale contacten en sociaal isolement in Nederland*. 's- Gravenhage: Elsevier Overheid.

Jonkers, M. & Machielse, A. (2012). *Handelingsverlegenheid als hinderpaal bij het signaleren van sociaal isolement. Mogelijkheden en belemmeringen bij lokale signaleerders*. Utrecht: Landelijk Expertisecentrum Sociale Interventie (LESI).

Lumens (z.j.) *Lumens werkt!* Geraadpleegd op 9 juni 2017 via

Meijman, F. J., Verouden, N. & Vonk, P. (2010). *Studenten en stille pijn. Wel problemen maar geen hulp zoeken*. Amsterdam: Elsevier gezondheidszorg.

Movisie (2015). *De drie decentralisaties in het sociale domein*. Geraadpleegd op 26 juli 2017 via <https://www.movisie.nl/artikel/drie-decentralisaties-sociale-domein>

Movisie (2014). *De nieuwe Jeugdwet en Wmo: hoe maken we slimme verbindingen?* Geraadpleegd op 11 juli 2017 via

Nederlands Jeugdinstituut (2016). *Samen lerend doen wat werkt. Jaarverslag 2016*. Geraadpleegd op 26 juli 2017 via <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Jaarverslag-Nederlands-Jeugdinstituut-2016.pdf>

Nevid, F.S., Rathus, S.A. & Greene, B. *Psychiatrie. Een inleiding*. Amsterdam: Pearson Benelux.

Orsouw, E. van (2015). Al vóóordat ze ons kennen... *Maatwerk*, 16, 2-5

Paassen, F. van (2015). Schaamte in groepstherapie. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 1, 40-55

Regenmortel, T. van (2010). *Empowerment en participatie van kwetsbare burgers. Ervaringskennis als kracht*. Amsterdam: swp.

Rijn, M.J., Van, (2017). *Kamerbrief over de ondersteuning van kwetsbare jongeren bij de overgang naar volwassenheid*. Geraadpleegd op 26 juli 2017 via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/01/25/kamerbrief-over-de-ondersteuning-van-kwetsbare-jongeren-bij-de-overgang-naar-volwassenheid>

Rouvoet, A. (2009). *Aanpak knelpunten in de hulpverlening van jongeren van 18 jaar en ouder*. Geraadpleegd op 20 februari 2017 via

Schalkwijk, F. (2012). Schaamte in psychotherapie. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 5, 368-380

Schreuder, F. (2015). De hulpvraag bestaat niet. *Huisarts en wetenschap*, 58, 298-298.

Valkestijn, M., Bakker, P. P., Hilverding, P. & Metz, J. (2015). *Jeugdwerk in beeld. Voor partners in de wijk*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Veerman, P. (2016). Oprekken van de leeftijdsgrens (kind- volwassene) is noodzakelijk. *Jeugdbeleid*. 10, 115-125.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2016). *Van 18- min naar 18- plus. Handreiking voor gemeenten bij de overgang van jeugd naar volwassenheid*. Geraadpleegd op 26 juli 2017 via <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Handreiking-van-jeugdnaarvolwassenheid.pdf>

Verhaak, P.F.M., Magnée, T., Hooiveld, M., Veen, P. ten, en Bakker, D. de. (2014). *Gevolgen invoering Basis GGZ voor de psychische en sociale hulpvraag in de huisartspraktijk*. Utrecht: Nivel.

Bijlage

Bijlage 1: Informed consent

Toestemmingsverklaring formulier (informed consent)

Titel onderzoek:

Verantwoordelijke onderzoeker:

In te vullen door de deelnemer

Ik verklaar op een voor mij duidelijke wijze te zijn ingelicht over de aard, methode, doel en [indien aanwezig] de risico's en belasting van het onderzoek. Ik weet dat de gegevens en resultaten van het onderzoek alleen anoniem en vertrouwelijk aan derden bekend gemaakt zullen worden. Mijn vragen zijn naar tevredenheid beantwoord.

[indien van toepassing] Ik begrijp dat film-, foto, en videomateriaal of bewerking daarvan uitsluitend voor analyse en/of wetenschappelijke presentaties zal worden gebruikt.

Ik stem geheel vrijwillig in met deelname aan dit onderzoek. Ik behoud me daarbij het recht voor om op elk moment zonder opgaaf van redenen mijn deelname aan dit onderzoek te beëindigen.

Naam deelnemer:

Datum: Handtekening deelnemer:

In te vullen door de uitvoerende onderzoeker

Ik heb een mondelinge en schriftelijke toelichting gegeven op het onderzoek. Ik zal resterende vragen over het onderzoek naar vermogen beantwoorden. De deelnemer zal van een eventuele voortijdige beëindiging van deelname aan dit onderzoek geen nadelige gevolgen ondervinden.

Naam onderzoeker:

Datum: Handtekening onderzoeker:

Bijlage 2: Topiclijst

1. Achtergrond informatie. **Wie ben jij?**
 - Wie ben je
 - Hoe oud ben je
 - Woon je nog thuis
 - Werk/ school
 - Ouders, broers en zussen
 - Afkomst (religie)
 - Hobby's
2. Vriendschappen. **Wat betekent vriendschap voor je?**
 - Hoe belangrijk zijn vrienden
 - Wanneer is iemand een vriend
 - Wat haal je uit een vriendschap
3. Omgeving. **Wie in jou omgeving zijn belangrijk voor je en waarom?**
 - Ouders, vrienden
 - Wat is belangrijk in het leven
 - Hoe steunen zij jou
 - Hoe zou het zijn als zij er niet waren
 - Kun je altijd terug vallen op deze personen
 - Zou je liever meer personen om je heen willen hebben
 - Mis je iets in je leven
4. 18 jaar. **Hoe was het voor je om 18 jaar te worden?**
 - Wat was het verschil tussen 17 en 18
 - Hoe heb je dit ervaren
 - Wat vond je fijn
 - Wat vond je moeilijk
 - Hoe was dit op zorggebied
5. Volwassenheid. **Heb je het idee dat je valt onder de volwassene of onder de jeugd?**
 - Waarom
 - Hoe ervaar je dit zelf
 - Zou je het liever anders zien
 - Wat vind je er fijn aan
6. Identiteit. **Toen je ouder werd, heb je toen het idee gehad dat je alleen was?**
 - Sociaal isolement

- Identiteitscrisis
 - Hoe was dat vroeger
 - Hoe is dat nu
 - Heeft je leeftijd daar een rol bij gespeeld
7. Hulpvraag. **Heb je toen je 18 jaar werd ooit problemen gehad waar je moeilijk tot niet zelf uitkwam?**
- Wat is er gebeurd
 - Hoe heb je dit ervaren
 - Hoe heb je dit opgelost
 - Zou je dit achteraf anders gedaan hebben
 - Heb je hulp van je omgeving gehad
 - Heb je hulp buiten je omgeving gehad
8. Hulpinstanties. **Heb je ooit hulp gehad vanuit een hulpinstantie? Zo ja, waarom.**
- Hoe is deze ervaring geweest
 - Wat vond je fijn
 - Wat kon beter
 - Hoe heb je deze stap gezet
 - Hoe vond je het om deze stap te zetten
 - Heb je het idee gehad dat dit makkelijker gemaakt zou kunnen worden
9. Hulp mijdend. **Heb je ooit een hulpvraag gehad maar daar geen hulp voor gehad?**
- Wat voor hulpvraag was dit
 - Waarom heb je hier geen hulp voor gehad
 - Hoe heb je deze hulpvraag zelf opgelost
 - Hoe zou je dit anders willen zien
 - Zou je hier zelf een aandeel in kunnen hebben
10. Hulpacceptatie. **Zou jij in staat zijn om hulp te vragen aan hulpinstanties?**
- Waarom wel
 - Waarom niet
 - Schaamte/ trots/ label/ stigmatisering
 - Hoe zou dit makkelijker gemaakt kunnen worden voor je
 - Wie is belangrijk voor jou om deze stap wel te zetten
11. Hulpaanbod. **Kun je mij vertellen wat je allemaal weet over het hulpaanbod vanuit hulpinstanties hier in Nederland?**
- Wat vind je van het hulpaanbod

- Wat kan er beter
- Hoe zou dit beter kunnen
- Wat zou je hier zelf aan kunnen doen
- Meer reclame via social media, televisie, flyers

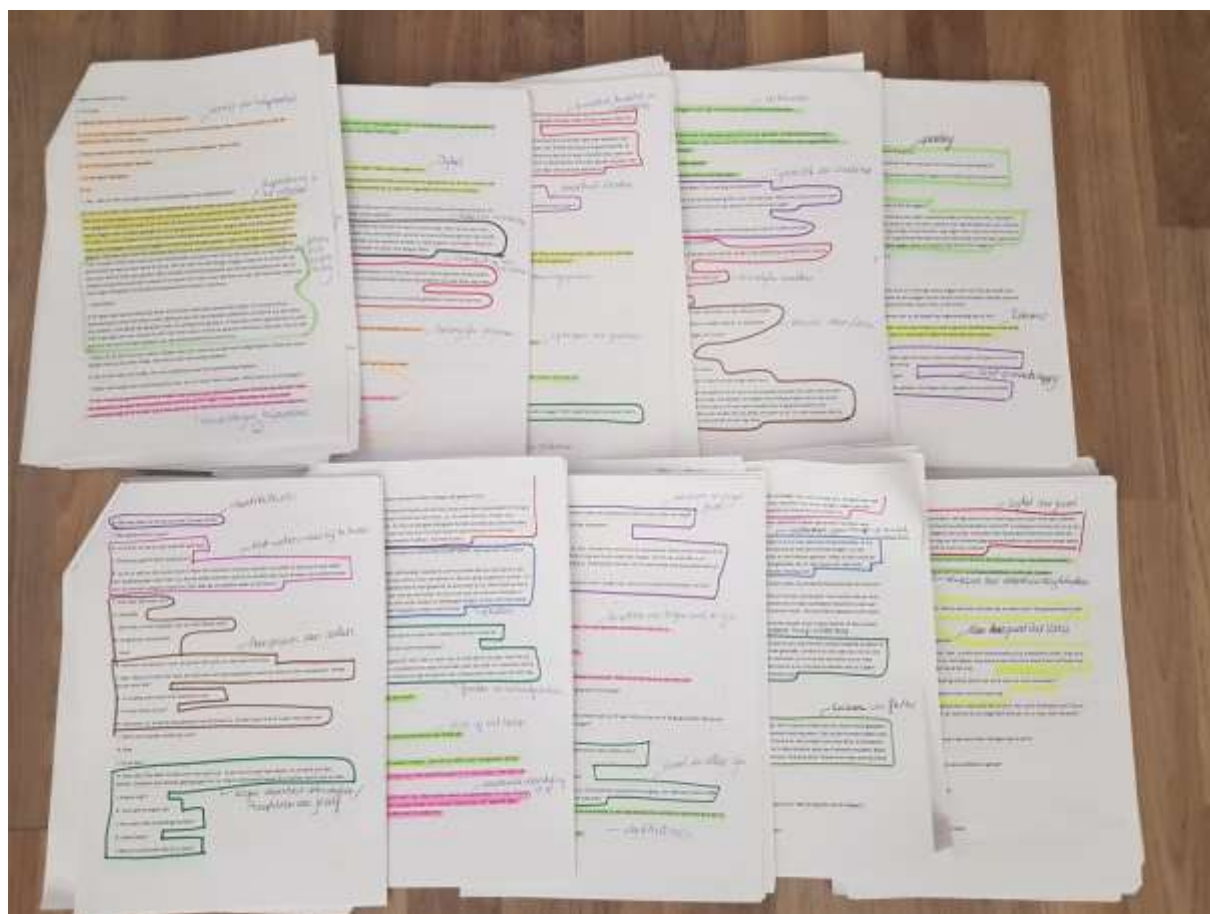
12. Jongerenwerk. Wat betekent het jongerencentrum voor jou?

- Vroeger en nu
- Voordelen
- Nadelen
- Hoe vaak per week

13. Wat is belangrijk in een jongerenwerker voor je?

- Man of vrouw?
- Leeftijd
- Capaciteiten
- Valkuilen
- Ideale jongerenwerker

Bijlage 3: Open coderen

Bijlage 4: Codeboom

Hulpverlening

- * Kennis bestaand hulpaanbod
- * Positieve ervaringen
- * Negatieve ervaringen
- * Verwachtingen/ voorkeuren
- * Verbeteringen
- * Reclame

Netwerk

- * Vrienden
- * Gezin
- * Familie
- * Liefde
- * Vertrouwenspersonen

Zelfontplooiing

- * Omgaan met emoties
- * Identiteitscrisis
- * Oplossen van problemen
- * Persoonlijkheid

Volwassenheid

- * 18 Jaar worden
- * Gedragen als volwassene
- * Gedragen als kind
- * Terugblik op het verleden
- * Toekomstperspectief
- * Zelfstandig worden

Visie op het leven

- * Maatschappij
- * Verschil tussen mannen en vrouwen
- * Vooroordelen

Jongerenwerk

- * Verwachtingen
- * Betekenis jongerencentrum
- * Capaciteiten jongerenwerker

* Jongerenwerker als hulpverlener

Jongeren onderling

* Aanpassen aan een ander

* Visie op de ander

* Zelfbeeld

* Mening van een ander